

MAGYARSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:
Helyben egy hónapra 1 kor.,
negyedévre 3, fél évre 6,
egész évre 12 kor.
Vidéken: egy hónapra 1 kor.
20 fill., 1/4 évre 3 kor. 60 fill.,
1/2 évre 7 kor., 1 évre 14 kor.
Egyes szám ára 4 fillér (2 kr.).

Felelős szerkesztő:
BARTÓK LAJOS.
Kiadótulajdonos:
WERBŐCZY KÖNYVNYOMDA R.-TÁRSASÁG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: IV. ker., Vármegye-utca 11—13.
Apró hirdetések ára: egy szó 2 fill., vastagabb betűvel 4 fill.
Hirdetések petit számítással, díjszabás szerint.

Rendjelhajtászat.

Akaszszátok föl a rendjeleket!...
Muzaffer-ed-Din sah.

Deák Ferencnek nem volt rendjele. Csakhogy Deák Ferencz már meghalt. A kik pedig élnek és rendjelök van, azok nem Deák Ferenczek. S a kiknek nincs rendjelök: azok sem Deák Ferencz elveinek követői. A polgár nem az ország legnagyobb polgárának egyszerűségében nagy és bölcs jellemét törekszik elérni, hanem az üres hiuság külső czafrangjait hajhászsa. Deák Ferencz emléke ki van törölve a polgárok aranykönyvéből. A haza bölcsé nem eszménye többé a rendjel bolondjainak.

S hát a ki élére áll a polgárságnak, a ki vezére, példaadója, mestere? Mint vall, mint érez, hogy gondolkozik a város feje? Vajjon a milyen a polgár, olyan a polgármester? Kapkod a chimaera után, kergeti a fényes árnyékot, eseng egy hatalmas bálvány tűnő kegymosolyáért, mely hideg sugárral esik mellére ragyogó gyémánt, arany email, vagy csiszolt pakfonlemez képében? Nem a hatalmas katói jellem napja felé fordul imádkozni, hanem a rendjelcsillag felé? Oh nem! — A polgármester büszke önérettel, tudva, mivel tartozik méltóságának, visszautasítja a silány csecsebecsét, derogál neki a kitüntetés, kutyába veszi az oroszánt is — mert csak *harmadosztályú*, — *dritter Klasse*, — harmadik osztályon pedig egy polgármester nem utazik, különösen a főváros kontójára!

Kossuthnak volt rendjele: érdemrend volt 48-ban. Az érdemrendet is, 48-at is Kossuth maga csinálta. A nemzetnek szolgált mind a kettő. S keresték az érdemrendet vetelkedve, politikai s katonai ére-nyekkel. Lemondás, önfeláldozás, martirium volt az ára, nem hizelgés, udvarlás, lévnyálás. A hatalom, a mely osztogatta, gyönge és szegény

hatalom volt: a haza. És a kik viselték az ő keresztjét, a polgári hűség és vitéség érdemkeresztjeit: a Golgothára jutottak magok is.

Ki gondolna most rájuk, egy félszázad multán, — *októberben?* ...

Asbóth Jánosnak is van rendjele. Megszolgált érte becsülettel, maga bevallja: *ebédelt érte.*

De ti, a kik most nagy gar-ral válogattok az ordóban, mint a kanász a pergőben, ugyan mivel szolgáltatok rá? Hiszen még nem is ebédeltetek érte. Sokan *in absentia* kaptatok a sah dekorációját. Mert van melletek. De még inkább hátatok. Vagy azért páváskodtok vele, hogy így *ad absurdum* vigyétek a rendjelviselést?

A demokrácia szent nevében, magasabb rendjeleket kérünk!

Liberális elveink nem tűrhetik, hogy egy polgármester csak akkora ordót kapjon, mint egy irodaigazgató.

Az egyenlőség azt követeli, hogy fölfelé legyünk egyenlők, nem pedig lefelé! Polgár létünkre nem tőrjünk magunk fölött az arisztokráciát, hanem igyekezünk közibök kerülni.

A közgyűlés tárgya az, hogy a rendjelek fajsúlyát patikai grammokkal, unciákkal és skrupulusok skrupulusaival mérgetik nagyhangú demokratáink. És rettentő fölháborodásban tör ki a közméltatlankodás, mivelhogy a mérték súlyszemerkéi mákszemmel kisebb arányokat mutatnak ama bizonyos rendjeli fajsúlyból. S a satnya eredmény láttára a Patres Conscripti elfelejtenek mindent: huszmillió deficizet, városrendezést, közmizériát. A jóléti bizottságnak, mely a város fölött örökös, nem lehet sürgősebb feladata, mint peticionálni egy magasabb rendjelért a kommunitás feje számára.

Oh, mennyire fölvilágosodtunk a harminczas évek ébredése, 48 héroszi Kossuthkorszaka, 67 alkotmányos Deák-epochája óta a liberális Tisza-aura pislogó fáklyafényénél! Ez tanította mai társadalmunkat könyökkel dolgozni grófi, nemesi czimerekért s repülni ad astra: rendjelcsillagok után kapkodva.

A régi, egyszerű magyar politikai erkölcsök nem tudták még azt, hogy üres a honfikebel, melyet rendjelek nem takarnak. Ők nem voltak demokraták, nem kellett nekik az ordó! Még a legnagyobb magyar sem sejtette, hogy annál nyugatibb lesz »Kelet népe«, minél több fényes rendjel takarja el rongyait a nyugati monarchák mellett a keleti satrapák, khánok, szultánok, mikádók, khalifák, fáraók, goszpodárok és sahek gráciájából.

Nagyon érthető tehát székesfővárosunk demokratikus abderitáinak sajtó fájdalma, a seb, melyet érző keblükön a byzantinikus vágyaknak a gyenge rendjel által való ki nem elégitése ütött. De ne busuljatok, szenátorok és patriciusok! Van még balzsam Gileádban! Lesz *pót-rendjelosztás*, mert a sah még vissza fog térni! ...

De se Kossuth, se Deák nem tér többé vissza!

Bartók Lajos.

Budapest, szept. 24.

A miniszterelnök Bécsben.

Szell Kálmán — mint Bécsből jelentik — a jövő hét folyamán Bécsbe érkezik. Utja összeköttetésben áll az október nyolczadikán kezdődő parlamenti kampánnyal. A miniszterelnök ez alkalommal több beterjesztendő törvényjavaslat-hoz szerzi meg a korona előleges hozzászólását.

A képviselőház. Gyülekeznek lassan-lassan a képviselők. Egy hét mulva összeül a törvényhozás, a mely június 18. óta szünetel. A csaknem négyhavi szünet alatt két esemény történt, a mely a parlament utólagos birálatát fogja maga után vonni. A kvótának királyi döntéssel egy évre történt megállapítása és Ferencz Ferdinánd főher-

czeg trónörökös házassága a Hohenberg hercegnővé lett Chotek Zsófia grófnővel. A kvótadöntés bejelentése ez alkalommal alig fog nagyobb hullámokat vetni, mert a kormány ezt a döntést már a kvótára vonatkozó törvényjavaslat visszavonása alkalmával jelezte és az ellenzék már akkor a leghatározottabban tiltakozott azon rendszerré fajult eljárás ellen, hogy a kvóta megállapítása kivételt a törvényhozás hatásköréből. Nagyobb emóciókat fog azonban a tönörökös házasságának becikkelyezése kelteni. Képviselői körökből halljuk, hogy az erre vonatkozó fontos törvényjavaslat szerkesztésénél Horánszky Nándor és Szilágyi Dezső működött közre, kik különösen a törvényjavaslat indokolásában iparkodtak minden aggályt eloszlatni.

Egyszerűsítés. Plósz Sándor

dr. igazságügyminiszter a hivatalos lap mai számában tiz rendeletet adott ki, melyek kiegészítő részét képezik a kormány azon akciójának, melylyel a közigazgatás és az ügykezelés egyszerűsítését akarja megteremteni. Az ügykezelést az igazságügyi szakban is hosszadalmassá és bonyodalmassá tették eddig azok a jelentések, melyeket eddig gyakran igen jelentéktelen ügyekről a hivatali feljebbvalóknak fokozatosan egész a miniszterig tenni kellett. E rendeletek hatályon kívül helyeznek sok oly régebbi rendelkezést, melyek sok hiábavaló fogalmazást s még több leirói munkát követeltek meg az igazságügyi hatóságoktól. Az igazságügyi hatóságoknak az igazságügyi minisztériummal és egymással való írásbeli érintkezésének egyszerűsítése tárgyában a miniszter elrendeli, hogy bármily tartalmu beadványok, jelentések, átiratok küzlet nélkül, a megszólítás mellőzésével, tárgyas rövidséggel és szabattossággal szerkesztendők. A beadványt „olvasható aláírással” kell ellátni. Az egy oldalnál hosszabbra nem terjedő jelentéseket és átiratokat félíven kell kiadni. Ugyancsak a miniszter az igazságügyi minisztérium egyes osztályainak érintkezésére nézve szintén tüzetes utasítást adott. Itt is az írásbeli munkát csak a föltétlenül szükséges dolgokra redukálták. Most dolgozzák ki a pénzkézelés és a számvitel egyszerűsítésére vonatkozó szabályzatot. A bíróságok ügyvitelének egyszerűsítése és gyorsítása iránt pedig majd az új peres eljárás életbeléptetésével egyidejűleg fognak intézkedni. Ezen mostani rendelkezések folytán már igen tetemesen lepad az írásbeli munka és az ügyvitel gyorsítottatik.

Német zsebben.

A frankfurti „Eisenbahn-Rentenbank“ legújabb jelentéséből látjuk, hogy ennek a banknak birtokában levő magyar vasuti elsőbbségi kötelezvények értéke a következő:

A bihari vasutaké	2.697.000	frt
Debreczen—ohátié	3.982.300	„
Maros-ludasi	1.648.000	„
Mátészalka—nyiregyházi	959.000	„
Versecz—kubini	1.772.000	„
Szilágysági	1.647.000	„
Héjasfalu—udvarhelyi	615.000	„
Csetnekvölgyi	702.000	„
Mátrai	6.197.000	„
Debreczen—füzesabonyi	3.982.000	„

Összesen tehát 24.201.900 forint vagyis 48.403.800 korona értékű magyar vasuti elsőbbségi kötvény van ennek az egy banknak birtokában.

Olyan szám ez, a melynek olvasására megdöbben a magyar ember s önkéntelenül kérdezi:

— Ez hát az a híres magyar vasuti politika eredménye?

De a felsorolt számok egy német bankra vonatkoznak, a többiit képzünk hozzá s azután álljunk ki és mondjuk magunkat független államnak.

Szomorú, nagyon szomorú jelenség ez. Az embernek szinte kedve volna feltámasztani Széchenyit halottaiból s vele kiáltani oda a nemzetnek:

— Gazdagodjatok! Először az erzenyetek legyen független, akkor parancsoltok kifelé is! De míg a fillért a szomszédból kéritek kölcsön, bizony kikaczagják itthon is a kölcsönpenzen vett czifraságokat.

Mit ér a törvényben kimondott függetlenség, ha minden apró viczinálshoz Frankfurtból kell kölcsön kérnünk a garast. Semmit. Benne van a törvényben, de nem tudunk érvényt szerezni neki. Olyanok vagyunk, mint az önértékes diurnista: magunk közt nagyban hangoztatjuk a független, önálló

élet szépségeit, de bizony ugy 15-ike táján, mikor kifogy a pénz, szép alázatosan kérünk a nagyságos szomszédtól egy kis előleget.

Ha a hibát keressük, csak magunkra vessünk. Nézzük meg az országgyűlési pártokat: foglalkoztak-e harmincz esztendő óta igazán, komolyan gazdasági kérdésekkel? Estünk a kvóta-ügyben. Estünk, mert nem volt meg az erőnk, a szilárd gazdasági alapunk, a mire biztosan támaszkodhatnánk. Mert még ma is, mint a fentebbi számok szomorúan tanúsítják, többek közt politikánk egyik legfontosabb és legmagyarabbnak állított ágában a vasutakban német zsebben vagyunk!

Vajjon az ujonnan összeülő országgyűlés fog-e a javításról gondolkodni és — tenni?

Új párt Ausztriában.

Harrach gróf, az urak házának tagja, egy levelében azt javasolja, hogy Ausztria összes nemzetiségeinek és pártjainak férfiból osztrák hazafias pártot alakítsanak. És van néhány politikai álmódó Ausztriában, a ki ezt a tervet megvalósíthatónak tartja. Pedig a dolog nem is olyan csekély jelentőségű, sőt mondhatnók, hogy az osztrák politikai ziláltság kitörése óta se kormány se politikuss ennél nagyobb fát még nem morgatott.

Megalakítani az osztrák hazafias pártot annyit tesz, mint Ausztriából, a mely eddig országok és tartományokból állott, egységes hazát csinálni. Az osztrák, még a németje sem ismert eddig „Vaterlandot“, hanem csak „Oesterreich“-ért lelkesedett. S így a hazafiaság a Lajthán-tul meglehetősen új fogalom s talán kevesen is értik teljesen. Bizonyos tehát, hogy Harrach gróf javaslata a legradikálisabb reform, a mely eddig elhangzott s az egyetlen eszköz, a melylyel Ausztriát még meg lehet menteni. A kinek sikerülni fog Ausztriát lakosai hazájává tenni, az lesz Ausztria legnagyobb férfja.

De ha szemügyre vesszük Harrach gróf javaslatának részleteit, nem jósolhatunk sikert kedvezményezésének. Első sorban az alkotmány reformját kívánja a fennálló törvények alapján. Ez a kívánság félig-meddig bennünket is érdekel, de azért meg lehetnek róla győződve osztrák sógoraink, hogy magyar részről semmiféle akadályt sem fognak gördíteni Ausztriának hazájukká való átalakítása elé. Csak a fennálló törvények alapján maradjanak.

De már az egyenjogúság a templomban, iskolában és a bíróság előtt, közvetlen választás, a tartományi választó-rend reformja, a nemzetiségek védelme, a népek dinasztikus érzületének átvitele a nagy hazára, a német nyelv mint világnyelv fentartása a hadseregben és a központi kormányzatban, egy második országos nyelvnek, mint kötelező tantárgynak behozatala a középiskolákban, a munkásosztály helyzetének javítása, csupa olyan kívánság, a melyeket a nemzetiségek oda át nem fognak respektálni és nem fognak megvalósítani. A kompromisszumok végtelen láncolatának kellene előbb nyélbeüttenie, mielőtt a nemzetiségek ezeken az alapokon egymással egyáltalában szóba állanának. Hiszen a rövid időközben egymásután megbukott kormányok e sok közül csak egyet kettőt vettek fel programjukba s még sem tudtak zöldágra vergődni. Hogy boldoguljon odaát az, a ki az okos dolgok egész tömegét veszi fel programjába?

De ettől eltekintve, Harrach gróf kissé későn állott elő javaslatával. A választások sokkal közelebb vannak, semhogy addig annyi hivat tudna szerezni az új rend eszméjének, a mennyi a győzelemre kell. S így el lehetünk rá készülve, hogy Ausztria még sokáig földrajzi fogalom fog maradni.

SZÉKESFŐVÁROSI ÜGYEK.

× **A ház értéke.** Egyik Lipót-köruti háziur, a kit nagy keserűségére a mérnöki hivatal a Külső Váci-utra osztott be, pörrel fenyegeti a fővárost. A háza eddig, igaz, hogy jogtalanul,

a Lipót-körut 34. számot viselte. Mostantól Váci-ut 10. szám van rajta. Ez a változás, panasolja a háztulajdonos, tönkretette a ház értékét. A lakók kiköltöznek, mert nem akarják a külteki házban a drága Lipót-köruti bért fizetni, de meg nem is akarnak külteki házban lakni, a melyben minden más, mint az elegáns köruti palotában. A főváros nem sokat törődik a háziur jeremiáival, mert az építéskor már tudatta a háztulajdonossal, hogy a ház a Váci-utra tartozik s a főváros a házzáért való jogosan tette.

Kossuth Lajos mauzoleuma.

Ritkán esik szó a városházán arról a kötelezettségről, a melyet a főváros magára vállalt, a mikor Kossuth szoborra és mauzoleumra gyűjtött nemzeti tőkét kezébe vette. A törvényhatóság lelkesedése, a melylyel a nagy hazafi emlékének megőrkítésére vállalkozott, belevezetett a bizottsági tárgyalások feneketlen utvesztőjébe.

Nyolczszázezer korona és annak hároméves kamatja várja a felhasználást. A főváros bizottságai ellenben nem sietnek a felhasználással. Esztendőről esztendőre tesznek egy-egy lépést s majd arról vitáznak, hogy legyen-e mauzoleum egyáltalán, majd közhírré teszik, hogy nem épülhet semmi, mert kevés a pénz. Komoly, céltudatos törekvést azonban a világ minden kincseért sem fejtenének ki, nehogy az illojalítás szellője a bizottságok nimbuszát megtépdesse s elzárja előlük a fölfelé való haladás útját, a melyet a semmittevés akarnak maguknak biztosítani.

Három éve, hogy a törvényhatóság elhatározta, hogy a Kossuth-mauzoleumot a kerepesi temető főhelyén, a III-ik kapu-ut és a Nagy Krisztus kereszt-ut találkozó pontján építteti meg. Három év óta tárgyalja a képzőművészeti bizottság a pályázat feltételeit. Egy év kellett annak megállapításához, hogy 300.000 korona elegendő-e a mauzoleumra. Végre rájöttek, hogy a Deák-emlék csak 248.000 koronába került. Ezenközben elmúlt a második esztendő is s most újra életjelt

A „MAGYARSÁG“ TÁRCZAJA.

Balázs Kálmánról.

— A *Magyarság* eredeti tárczája. —
Írta: Szana Tamás.

Szegény Balázs Kálmán! Nem tudta elviselni, hogy immár két év óta hallgat a hegedűje. Néma emberré lett ő maga is, kit ezen a magyar földön nemcsak művészetért, de őszinte, becsületes lényéért s kedves modoráért is annyian becsülték és szerettek.

Vele ama régebbi cigányprimások egyike száll sirba, kik apáiktól még meghamisítatlan jelleggel vették át a magyar nótát, s a divatos áramlatok közepette is mindig abban buzgókodtak, hogy ez a nóta a magyar ember kedélyvilágának, érzelmeinek igaz tolmácsa legyen: majd édesen kesergő, majd fékevesztetten szenvedélyes. Ez a derék magyar muzsikuss még abban a korban nevelkedett, mikor a vidék magyar ura az elnyomatás sötét napjaiban a szive mélyéről fakadt magyar nóta hangjában keresett feledést, vigasztalást. Mint gyermekifjú még hallotta az öreg Boka Károly mély álmódózásba me-

ritő kesergő magyarjait, Patikárus Ferkó szilaján szenvedélyes fölajdulásait és jól ismerte az izlését annak a magyar dzsentrinek, mely a cigányt nemcsak pénzrel, hanem barátságával is jutalmazta, ha bele tudott markolni a szive közepébe s majd fölkorbaesolta, majd lágyan elaltatta az abban támadt érzéseket és hangulatokat.

Balázs Kálmán még nem irigyelte meg a koncert-muzsikussok diadalait s bár zenei képzettsége több volt, mint bármelyik társának, cigányprimás akart maradni egész életében, ki a magyar dalt ápolja és terjeszti a maga őseredetiségében és igaz valójában. Mi sem állt volna utjában, hogy hangversenytermekben operarészletekkel s magasabb zenei műfajok termékeivel arasson sikereket; néhány zeneműve a szalónokba is utat tört magának; ő azonban csak akkor érezte magát igazán elemében, ha a magyar nótákat hallgatóinak fülébe huzhatta, azok buskomor vagy vigan fölcsepogó hangulatából inspirációt, ösztönzést meríthetett. A jó öreg Boka Károly tanítványa maradt mind végiglen nemcsak abban, hogy a magyar nótát, fiatalabb társaihoz hasonlóan, nem igyekezett a kiczifrázások sal-

langjaival karakteréből kivetkőztetni; hanem abban is, hogy hallgatóságának elismerését nálánál jobban nem tudta senki sem megbecsülni. Neki egy őszinte kézzorítás, egy könyv a szemekben nagyobb jutalom volt, mint egyik másik társának a százas bankó. Nem egyszer hallottam őt hegedülni végzett földesuraknak, kik valaha jobb napokat láttak. Megtisztelve érezte magát, ha velők kocczinhatott, kezét szoríthatott, de pénzt tőlük ugyan semmi unszólásra el nem fogadott.

Nemcsak művész volt, de azt is tudta, hogy az igazi művész gavalér is szokott lenni, ott, a hol kell. Ez a tulajdonsága tette őt a vidéki földbirtokosság kedvenc muzsikussává még akkor is, a mikor Debreczenből a fővárosba költözött. Biharból, Szabolcsból nem jöhetett föl Budapestre magyar uri ember a nélkül, hogy Balázs Kálmánt föl ne keresse, tőle egy-két jó magyar nótát végig ne hallgasson. Sőt az idegenek is megkedvelték s mindig keresve-keresték az alkalmat, hogy az ő zamatos magyar zenéjében gyönyörködhesse. A németek kedvelt elbeszélője, Sacher Masoch, a hatvanas évek közepén gr. Stadion

Imre és mások társaságában Debreczenben hallotta őt először s a mikor aztán egy évtized múlva a sors Budapestre vetette s az Alföldön töltött szép napokra is visszaemlékezett: a Balázs Kálmán zenéjét akarta hallani minden áron. Nekem kellett elvezetnem őt, hol az egyik, hol a másik szállóba, a hol akkor Balázs Kálmán a társulatával játszott. S ez a német poéta ugy el-érzékenyedett a magyar cigány zenéje mellett, mintha nem is valahol Lengyelország határszélén, hanem a magyar Alföld kellő közepén született volna. És így volt vele egy másik, szintén német költő: Udo Brachvogel is, a kinek régészen szintén Debreczenben játszott majd epekedő, majd szenvedélyes magyar nótákat.

És művészetét nemcsak Magyarországon, hanem a haza határain kívül is jól ismerték. Megfordult zenekarával Angliában, Franciaországban, sőt volt két ízben Amerikában is, a hol tapssal, elismeréssel és dollárokkal egyaránt fényesen jutalmazták az ő minden ízében eredeti és szokatlan művészetét. Csak tőle függött, hogy állandóan Amerikában maradjon s ott magának tisztas állást, dus jövedelmeket sze-

ad magáról a tisztelt bizottság. Beterjesztette ma a tanácshoz a mauzoleum tervezésére kiírandó pályázat föltételeit.

Kiváncsiak vagyunk, meddig gondolkozik a tanács a javaslaton; elkészíti-e valamikor a beterjesztie a törvényhatóság elé? Arra is kíváncsiak volnánk, hogy a törvényhatóság független érzelmi tagjai miért pihentetik ezt a nemzeti kérdést. Vagy megbánták a magukra vállalt kötelezettséget? Szívesen föloldja őket az ország, csak legyen bátorságuk a színvallásra...

A képzőművészeti bizottság a pályázat föltételeit a következőket javasolja:

A pályázat titkos, csak magyar honosságu vehet benne részt. A költség a 300.000 koronát nem haladhatja. Az alap-építmény alá három koporsó számára sirbottot kell építeni. A pályázat első díja: 6000 korona; második díj: 4000 korona; harmadik díj: 3000 korona. Csakis abszolút értékű műveknek adják ki a díjakat. Az első díj nyertesét a kivitellel is megbízzák. A bíráló-bizottság az elnökből és 12 tagból áll; ebben részt vesznek: a főváros képzőművészeti bizottsága; a középítési bizottság két tagja; az országos képzőművészeti tanács egy tagja; a közmunkák tanácsának egy tagja; az orsz. magyar képzőművészeti-társulat két tagja; a magyar képzőművészek egyesületének két tagja; a magyar mérnök- és építészegyesület egy tagja és a főváros mérnöki hivatalának egy tagja. A az ekként megalakított bíráló-bizottság ítélete végleges érvényességű és meg nem föllebbezhető. Az összes pályaműveket tizennégy napon át közszemlére teszik ki.

Budapest csatornahálózata.

Egyes közintézményei a fővárosnak — szívesen elismerjük — minden tekintetben versenyeznek a nyugat-európai városokéval. Sőt sokban felül is mulják. A dícséretes ritka intézmények sorában első helyen áll a csatornázás, a mely óriási befektetéssel, de valóban elismerésre méltó szakszerűséggel épült és még épül ma is. Csatornahálózatunkról keve-

rezzen. Balázs Kálmán azonban sokkal jobb magyar volt, hogysem az ilyen csabítások elszedítették volna. Nem koncertművész akart ő lenni, hanem cigányprimás, magyar muzsikus, a kinek magyar közönség kell és magyar levegő. Nem egyszer szerződését megszakítva sietett vissza Budapestre, mert odakünn az anyagi jólétben is idegennek érezte magát, nem volt hallgatója, a kinek bizalmasan a fülébe hegedülhetett volna.

S a mikor itt az ország fővárosában is azt kellett tapasztalnia, hogy a sirva-vigadó magyarság száma nagyon megfogyatkozott s a budapesti nagy szállók közpölitá közönsége nem a magyar zene vadvirágaiban: a szebbnél szebb nótákban, hanem az operaszínpadokon és egyvelegekben találja gyönyörűségét: voltak pillanatok, a mikor elkeseredve szeretett volna visszaköltözni a vidékre, a hol még megértik, szeretik és meg is becsülik az igaz magyar nótát. De, fájdalom, nem volt már abban a korban, hogy a nálánál jóval fiatalabb versenytársak közt új pályát kezdhettek volna. Aztán mit is mondtak volna régi ismerősei, ha vénségére vidékre menekül a fiatalabb zenésztársulatok versenye elől? Balázs

set hallunk s ma is egy vidéki város érdeme, hogy szó esik róla.

Ujvidék városa csatornát akar építeni s a fővárostól kért mintát. A tanács ebből az alkalomból érdekes ismertetést állítottatott össze, a melynek főbb részei megismertetik velünk a főváros egyik leghatalmasabb földalatti művét.

A főváros csatornázását a múlt század elején kezdték s a 60-as évekig szekrény alakú, lapos alju csatornákat építettek még pedig a budai oldalon 40.000, a pestin 120.000 folyóméter hosszút. A 70-es években kezdték a ma is divó tojásdad alakú csatornákat építeni s ebből a rendszerből rövidesen 80.000 méter épült úgy, hogy a főváros mellécsatornáinak hossza 240.000 folyóméter.

Ezek a csatornák mind a Dunába torkoltak, a minek tömérdek rossz következménye volt. A mélyen fekvő torkolatokat magas vízállásnál a Duna elöntötte s a megtelt csatornák a lefolyástól elzárva a pin-czékbe törtek utat s elárasztották az alacsony fekvésű lakásokat. Ennek a közegészségi szempontból is kellemetlen dolognak mindenképp véget akartak vetni s már a 70-es években tárgyalták a csatornázó-rendszert megváltoztatására irányuló terveket.

Akkortájt honosodott meg Durand Claye párisi mérnöknek a rendszere azzal a jelszóval, hogy mindent a csatornába (tout à l'égoût), vagyis a háznak minden kidobni valója a vízzel öblített csatornán át távolíttassék el. A rendszert Budapest is magáévá tette s megkezdtek a főgyűjtők tervezését. Előbb pályázatot hirdettek, a melyen a külföldi pályázókkal szemben Lechner Lajos, a volt középítési igazgató, tervét fogadták el. Kivitelre a terv nem került. 1882-ben felállították a csatornázási szakosztályt, a mely a főgyűjtőcsatorna-rendszert léptette életbe. A főváros valamennyi kisebb-nagyobb csatornája a főgyűjtőbe torkol. A főgyűjtők Pesten 1337 hektár területről gyűjtik az anyagot s viszik a központi szivattyútelepre, a honnan hatalmas szivattyúgépek a város alsó részén mélyen a Duna medrébe fektetett

Kálmán nem olyan ember volt, a ki a célzatos megjegyzéseket még szelidebb alakban is eltűrhetné volna. Megmaradt tehát tovább is a fővárosban, de zenekarát fölslaztatta s idejét, buzgalmát a fiatalabb zenészek oktatására s az újabb zenedarabok betanítására fordította. Tagadhatatlan, hogy az ambícióját nem elégitette ki ez a foglalkozás; de arra legálább jó volt, hogy idejét az elborulástól és téplődésektől elvonja. Az élet elviselhetetlenné lett volna erre a tevékeny emberre munka nélkül.

És jó ismerősei előtt még így is nem egyszer sóhajtozott a letűnt régi szép napok után.

Azután újabb időkben a betegsége is nagyon erőt vett rajta. A kik az egykor katonás tartású, peczkes Balázs Kálmánt az utóbbi hetekben és hónapokban látták, a mint lecsüggesztett fővel és megörnyedt testtel, neje karján napi sétáját végezte, s sajnálkozva gondolhattak arra, hogy tőle sem fogják hallani többé azokat a csodás báju régi magyar nótákat, melyek mind ritkábbakká és szintelenebbekké lesznek napjainkban. Bizony nem hallják. Balázs Kálmán a magyar érzés tolmácsolásának sok titkát viszi a sirba magával.

vascső-vezetéken távolítják el a főgyűjtők tartalmát.

Az általános csatornahálózat, a főgyűjtők, szivattyútelep eddig 8 millió koronába került. Az évi fenntartás, üzem, tisztogatás költsége 150.000 korona.

A csatornatartalomnak a Dunába való öntését a kormány ideiglenesen engedte meg. Ha a soroksári Dunaúgát rendezik s létesül a kereskedelmi kikötő, akkor a Dunába szivattyúzást meg kell szüntetni. Abban az esetben a csatornavíz öntözésre fogják felhasználni s valószínű, hogy a főváros kénytelen lesz 10—12.000 hold földet szerezni, mert annyi kell a csatornavíz elhelyezésére.

TÁVIRATOK.

Gödöllő, szept. 29. A toszkanai nagyherceg október 26-ig marad Gödöllőn, a mikor az október 16. és 17-én érkező királyllyal együtt utazik el. Október elején Lipót bajor herceg, a ki tegnap utazott Münchenbe, visszatér Gödöllőre.

Torda, szept. 29. Papp Samu tordai képviselő október folyamán beszámolót tart. Fogadtatására nagyban készülnek.

Torda, szept. 29. Tegnapelőtt Topánfalván meghalt Zeffea Péter 74 éves oláh paraszt, a ki Vasváry Pált Fontinelnél megölte. Temetésén nagy közönség volt, közöttük Andrejka Mihály és Enyedi Klement forradalmi tribunok.

Pécs, szept. 29. Beck Frigyes báró vezérkari főnök Kolozsváry Dezső ezredessel és több segédtszettel ma délután Pécsre érkezett. A vidéken terep felvételeket eszközölnek, mert a jövő évben itt lesznek a nagy hadgyakorlatok, melyeken két hadtest két hadtest ellen fog operálni A gyakorlatok Baranya-, Somogyvármegye- és Szlavóniára fognak kiterjedni.

A görzsi ünnep

Görz, szept. 29.

Az ünnepségek fénypontja a tartományi rendek ő felségének bemutatott hódolata volt. Pajer tartományi főnök a hódoló deputáció élén az uralkodóhoz beszédet intézett, a melyben első sorban megköszönte, hogy ő felsége részt vesz a jubileumi ünnepen és kifejezést adott az általános öröme, hogy ő felségének hódolhatnak. Szónok kiemelte beszédében annak az óriási haladásnak áldásait, melyet a Habsburg-uralkodóhoz szelid jogára alatt tettek és ő felsége éltetésével végezte szavait. A jelen voltak lelkesült Hoch!-kiáltásokban törtek ki. A terráson elhangzott Hoch! evviva! és zsvio! — kiáltásokra kezdetét vette a nagy téren egybegyűlt tömeg spantán, de épp oly lélekemelő, mint egyszerű tüntetése. A téren felállott zenekar rázendített a néphimnuszra, megkondultak az Ignatius-templom harangjai s a kastély felől ágyudörgés hangzott fel. Miután a tüntetés, mely az uralkodót szemmel láthatólag örömteljesen meglepte, véget ért, ő felsége átvette a tartományi főnök által neki átnyújtott emlékérmét és annak beszédére a következőket válaszolta:

Benső örömmel és megelégedéssel fogadom hűséges grófságom, Görz és Gradiska tartománygyűlésének hódolatát. A hűségnek és ragaszkodásnak az a fogadalma, melyet

a tartományi képviselőt ebben az emlékezetes pillanatban tett, újabb ünnepélyes megerősítése azoknak az érzelmeknek, melyeket a tartomány házamhoz való tartozandóságának négy százada alatt a sorsnak minden fordulatában áldozatkészen megörzött és éppen most, ezen a hazafias emlékünnepen, lelket emelően kifejezésre juttatott. En ebből azt az ígéretet és biztosítékot merítem, hogy a császár és birodalom iránti hűségnek ősi hagyományos érületét Görz és Gradiska lakói a kései nemzedékekre is át fogják örökíteni és hogy ez az érület továbbra is az a kötelék marad, a mely Isten segédelmével fejedelmet és népet feloldhatatlanul összeköt és gazdag áldás forrása lesz. Ebben a szilárd bizalomban akarom megőrizni a nekem felajánlott emlékérmét a mai nap emlékeztetőre és mint jelképes zálogát a nyilvánított hűséges hazafias érületnek és egyetértő közreműködésünknek az ország javára. Atyai szeretetem és gondoskodásom szeretett tartományom, Görz és Gradiska lakossága iránt, soha el nem mulik.

Mikor ő felsége bevégezte szavait, a terráson egybegyűlt népképviselők újból dörgő Hoch! evviva! és zsvio! kiáltásokban törtek ki és ismétlődött a közönség tüntetése.

Délután ő felsége jelenlétében leleplezték a Görz és Gradiskának az osztrák örökös tartományokhoz való 400 éves tartozandósága emlékére készített emléktáblát. Az emléktáblát kerek domboru képek veszik körül, a melyek ő felségének átnyújtott emlékérem két oldalát mutatják ő felsége Ferencz József, továbbá I. Miksa császár és II. Leonhard gróf képével.

Görz, szept. 29.

Este fényes kivilágítás és fáklyámenet volt. Több ezer fáklyavívő, fáklyáit magasra emelve a közönség viharos ovációi közt vonult el ő felsége szállása előtt. Az örömrival tetőpontját érte el, mikor ő felsége megjelent az első emelet egyik ablakánál. A rendet sehol sem zavarták meg.

Háboru Kinában.

London, szept. 29.

Sanghai-ból jelentik a Standard-nak: Santungból érkezett hírek szerint Máj-kung tábornok Juanszikáj kormányzó rendelkezésére elkergette a boxereket a santungi tartományból. Sanghaiban nagy izgatottságot kelt az a hír, hogy kínai gőzhajók angol lobogóval lövészt szállítanak az északi tartományokba.

London, szept. 29.

A Morning Post párisi tudósítója arról értesül, hogy Franciaország, Németország és Oroszország majdnem teljesen megegyeztek a kínai programban s javaslataik olyanok, hogy valamennyi hatalom gondolkodás nélkül hozzájuk fog járulni. A javaslatokon meglátszik Oroszország hatása. Tuan herceg kinevezése nem érinti a béketárgyalás megkezdését. Li-Hung-Csangot és Csing herceget elismerték kínai meghatalmazottaknak.

London, szept. 29.

A Standard jelenti Sanghaiból szept. 27-éről: Itteni kínai hivatalnokok azt állítják, hogy Oroszország pénzelőleget ígért Kinának az angol kölcsön visszafizetésére. Ugyane lap tien-csini jelentése szerint a hónap 25-én Walderssee gróf, Seymour tengernagy és Gaselee tábornok értekezletet tartott.

Háboru Dél-Afrikában.

London, szept. 29.

Roberts lord távirata jelenti, Pretóriából tegnapi: Paget tábornok jelenti, hogy a búrok Pinarssriver mellett súlyosabb veszteséget szenvedtek, mint eleinte hittük. Mintegy 200 lépcsényi közelségre jöttek az angol sáncokhoz és két hegyiágyú tűzébe jutottak. Több búr elesett, néhányat megölt egy akna robbanása, melynek létezéséről nem tudtak. A búrok tegnap Heidelberg közelében megtámadtak egy angol járőrt. Egy angol tiszt és egy katona foglyul esett, 1 katona elesett és 4 megsebesült. Polecarev jelenti, hogy ő a portugál király születésnapja alkalmából Comatipoortban díszszemlét tartott az összes csapatok fölött. Ressenogarcziából és Lourenco-Marquezból sok portugál hivatalnok volt jelen. Polecarev Ressenogarcziába lovagolt, hogy a király képviselőinél látogatást tegyen. Roberts lord hozzá teszi, hogy ő a hadsereg nevében szerencsekívánatait küldte a királynak.

Apróságok.

Sorsát senki se kerülheti el.

Cseh Ervin miniszter is megkapta a maga rendjét a persa sahtól. De mikor felpróbálta, mindjárt hiba esett benne. Sietett hát a becses portékával az ékszerészhez.

Az ékszerész pápaszemet tesz orrára, kezébe veszi a talizmánt, megforgatja töröl-hegyre s alázatos tisztelettel visszanyújtja a jogos tulajdonosnak, mondván:

— Ne énhozzám hozza ezt exczellenciád kireparálni, hanem a bádogoshoz!...

III. osztály. A székesfőváros utóbbi bizottsági közgyűlése valóságos fölháborodással tárgyalta a halgatlan sértést, mely polgármesterét érte az által, hogy a persa sah által oly bőkezűen szórt kitüntetések közül neki csak a III. osztályú nap és oroszlan rend jutott. A közgyűlésen jelen volt városatyák ezt annál kevésbé tartják érthetőnek, mert, mint mondják, a persa sah ő felsége nagyon nagy érdeklődéssel tudakozódott a székesfőváros közigazgatási viszonyai felől. A malicziózus nyelvek most e két tényt összefüggésbe hozzák s kiemelik, hogy a sah nyilatkozatai meglepő ítélőképességről tesznek tanúságot.

A fővárosi tanács huszonegy iskolaszékhez kérdést intézett a német nyelv szükséges, vagy szükségtelen volta tárgyában. Tizenhárom iskolaszék nyilatkozott a német nyelv föltétlen mellőzése tárgyában, öt iskolaszék küllőférezett, egy — a hetedik kerület harmadik számú iskolaszéke — a német nyelv föltétlen behozatala mellett foglalt állást. Egyik érve az, hogy kis nemzetnek, mint mi vagyunk, „a mely a némettől vette kulturáját“, nem árt németül tudni.

Nem kérdezzük, hogy ezen iskolaszék érdemes tagjai a szorosabb

értelemben vett német kultur-nyelvet beszélnek-e, vagy némely akcentussal vegyítik; egyszerűen föltesszük róluk, hogy jobban beszélnek a „Grossdeutschthum“, mint szegény kis nemzetcskénk nyelvén.

Hát nekik nem is igen árt, ha németül beszélnek, mert hiszen németül is éreznek és germanizációban is dolgoznak.

De már azzal tisztában vagyunk, hogy az iskolák útján való germanizálás árt a magyarnak, árt tehát a germanizáló iskolaszék is.

Vagy talán azért akarják a Dobutczát kitágítani, hogy a germán szellem egyenesebb és szélesebb uton járja be a fővárost?

Szent Gellért hegyének robbantását tovább is folytatni akarták, hanem a középítő bizottság felrobbantotta azt a nagy robbantó kedvet. A föld is utána szalad a kőnek, külföldi szakértők meghallgatását ajánlják.

Ha a székesfőváros szakértői még ilyen nevezetes kérdésben sem elég értői a szaknak, talán őket kellene szétrobbantani, ha kissé késve is a már elkövetett vandalizmus után.

Még csak költői lendületű ember sincsen eme mérnöki szakértők között. Mert így legalább elmondhatnók, hogy egy szép legendát készítenek elő a jövő számára. Mily szép is lenne, ha a következő század lantosai elénekelnék, hogy Szent Gellért vértanu kinhalálának kilencszázadik évfordulóján maga a kinzások szemtanuja, Szent Gellért hegye is utána rohant a Dunába...

Mert egyelőre nem fog egyéb fenmaradni a székesfőváros szakértői után, mint egy óriási ügyetlenség legendaszerű emléke...

Nagy a panasz mindenfelé a vasárnapi munkaszünet megsértése miatt.

Előbb-utóbb oda jutunk, hogy Magyarországon csupán a lelkészek fogják a vasárnapi munkaszünetet megtartani.

Kénytelenségből, példaadás kedvéért és „valláskülönbség nélkül.“

Lipót Szalvátor főherceget áthelyezték Zágrábról. A Strossmayerhez intézett üdvözlő távirat miatt történt.

Helyes. Minél kevesebb megváltót a horvátok magyarellenes politikájának, a kik a Strossmayerrel egy huron pendülnek!

Az új nemeseik.

Magyarországnak ezredéves története bizonyítja, hogy fiai közt mindenha feles számmal voltak olyanok, kik a haza felvirágoztatása, jóléle s megvédelmezése körül, vagy politikai és tudományos téren kitűntették magukat s kiknek érdemeit az uralkodók előbb donációkkal s az ezzel együtt járó nemességgel, később, midőn több volt az érdem mint az elosztható vagyon, — egyszerű nemeslevelekkel, ugynevezett armálisokkal jutalmazták meg.

Az ilyképp megnevesítették aztán, bármily nemzetiséghez, vagy vallásfelekezethez tartoztak is, kivétel nélkül szívből, nyelvben és érzésben is magyarokká lettek. Ennek lehet köszönni azt, hogy borzasztó belháboruk, a tatár és török hódítás és dúlás s a német uralkodás után nem veszett ki nemzetünk.

Az így folyton kiegészített nemesség — aztán azzal fejezte be uralkodását, hogy a kormánynak erőszakos ellenkezése dacára lemondott előjogairól, többi jogait megosztották a néppel, melyet magához emelt az alkotmány sánczai közé.

E tekintetben is egyetlen a történelemben a magyar nemesség.

S vajjon ki tudja ma már azt, ha csak nem genealogiai buvárlatokkal foglalkozó, hogy melyik család eredeti és ősi, vagy melyik a beolvadt s újabb keletű? Egygyé válvák egészen.

Még a tizenkilencedik század elején, midőn pedig a bécsi kormány minden egyebet tett, csak nem magyarosított, ha nemességet adott, rendszerint csak úgy adott, ha az illető magyar nevet vett föl, vagy legalább nevével oly toldalékkal látta el, melyből magyarsága felismerhető volt.

Ily családokat, a külön tekintetbe jövő s más czéloból kreált bánáti nemességen hívül, számtalan ismerünk és többek közt a Kollerfy Keszlerfy és Mayerfy családokat.

Ujabb időben is, különösen az előbbeni országgyűlési választások alkalmából tapasztaltuk, hogy ily kitüntetést érdemlő férfiak ma is szép számmal találhatunk, s ha a kitüntetések után indulnánk, azt kellene hinnünk, hogy a gazdaság, ipar, kereskedelem, virágzik, s virágzásra segítettek olyanok, kiknek ez irányban érdemeit eddig véka alá rejtették.

Azonban kettőt nagy sajnálattal kell tapasztalnunk. Egyik az, hogy a mai magyar kormányok e tekintetben sokkal kevésbé magyarok, mint a hajdani magyar királyi kancellária tagjai, mert még csak meg sem kísérik az efféle titkos érdemek után magyar nemességre vágyókkal megértetni, hogy a magyar nemességhez magyar szív illik, a másik pedig, hogy az ily nemességre vágyók nem is akarnak a magyar nemzetbe úgy beolvadni, hogy abból később ki ne válhassanak a nélkül, hogy nevük után magyarokul fel ne ismertessenek. Megtartják hát közönséges s legtöbbször — minthogy nagy része csak II. József alatt kapta — nem is régi neveiket.

Tisztelet azon kevés kivételeknek, kik a noblesse oblige elvét követve, nében is magyarok lettek.

Igy van aztán, hogy a magyar aranykönyv az utóbbi harmincz néhány év alatt leginkább olyanokkal szaporodott, kiknek csak a nemessége s predikátuma magyar, de a neve idegen. S a mi feltűnő, ha törzsköcs német család kapta a nemességet, a legtöbbször nevével is megmagyarosította, míg a Lipót-város arisztokráciája ma is rékényszerített német nevével büszkélkedik, vagy is nem akar egészen beolvadni a magyar nemzetbe.

Vannak, a kik ezt azzal mentik ki, hogy a cég nevével nem áldozhatják fel; de ez nem áll, mert hisz e tekintetben is szép példát adott egy százados vasáru cég tulajdonosa, ki nevével is magyarrá megváltoztatta, bár a régi cégnevet használja. Aztán e családok közt van már akárhányszor, mely a kereskedést

felhagyta s földbirtokos vagy tőkés lett s igen sok olyan, mely a közszolgálat, tudomány, vagy más pályára lépett át, hol neki a régi cég név mit sem használ.

Pedig e neveket mily könnyen és szépen lehetne magyarosítani. Például surányi Back-nak csak magyarul kellene írni mostani nevét, csetei Herzog-nak csak egy betű áldozatába kerülne Herczeghség, tornyai Schossberger fele nevét, mint Soóshegygi megtarthatnák; madarassi Beck, ki, mint hallom, ugys államtitkári rangra kap, a majd hasonlóan hangzó Bükly lehet, domonyi Brüll „Beöss“-szel megfelelő nevet cserélne, hatvani Deutschéknak a radikális változás „Dönthő“-re nem ártana, míg az okányi Schwarzk, mint „Setétha“-el egész középkori szint nyernének.

Nincs s nem is lehet kifogásunk az ellen, hogy kormányaink ezután is ajánljának érdemes egyéneket a nemességgel való kitüntetésre; de azt mégis megköveteljük, hogy a kitüntetett érdemeiről az ország is tudjon valamit s hogy ha kell az illetőnek a magyar nemesség: kelljen neki a magyar név is.

Mert nemcsak nyelvben, de nevében is él a nemzet.

A sajtó pedig jól teszi, ha ezután e tekintetben kissé több figyelemmel kíséri az ily kitüntetéseket.

Ha a községek nevével törvény szerinti meg kívánjuk magyarosítani, akkor meg kell követelni a törvény által azt is, hogy az adományozandó magyar nemességgel együtt a családi név is megmagyarosíttassék.

HIREK.

A király nevenapja lesz október 4-én. Ezt a napot az országban az idén is megünneplik. A fővárosban a hivatalos főisten-tisztelet délelőtt 10 órakor lesz a budavári koronázó Mátyás-templomban és azon Vaszary Kolos biboros hercegprimás fog pontifikálni. A Te Deum-on ott lesznek a kormány tagjai, a közhatalóságok fejei, a budapesti helyőrség tisztjei és az idegen államok konzuljai.

A trónörökös és neje Torontálban. Ferencz Ferdinánd főherceg, október 25-én nejevel, Hohenberg hercegnővel, három hétre a torontálme-gyei Écskára érkezik vadászatra, a hol Hannoncourt gróf vendége lesz. A fő-ur vendégeket a megyében nagy ünneppel készülnek fogadni.

Október hatodika. A fővárosi függetlenségi polgárok az aradi vértanúk emlékét október 6-án este 8 órakor a József-utca 10. sz. a levő vendéglő nagytermében ünneplik meg. Reggel a Ferenczrendiek templomában a rend régi hagyományához képest gyász-misést mondanak, melyen a polgárság, a 48-as honvédség és az országos függetlenségi párt vesz részt.

Emléktábla a Pilvax-kávészakban. Már két év előtt fölmerült az az eszme, hogy a koronaherceg-utcai Pilvax-kávészak, a hová Petőfi és társai jártak, emléktáblával jelöljék meg. Akkor el is készült az emléktábla, melyre Bartók Lajos, a Petőfi-Társaság alelnöke állította össze a felirást. Csakhogy a megbízott művész a táblát hibásan készítette el s így a leleplezés elmaradt. Most új tábla készült és azt a jövő márcziusban fogják nagy ünneppel leleplezni.

— **Lipót Szalvátor áthelyezése.** Bécsből jelentik nekünk telefonon: Lipót Szalvátor királyi hercegnek Bécsbe való áthelyezése itt nagy fel-tűnést kelt. A királyi herceg Zág-rábra mint vezérkari tiszt került, ott vitte föl a hadosztályparancsnokságig s a horvátok hozzászórtak, hogy a magukénak tekinték. Tudvalevő, hogy egyelőre még szó sem volt arról, hogy a királyi herceg zágrábi állomását elhagyja. Hir szerint a döntő körök ezzel az áthelyezéssel meg akar-ták mutatni a Stroszmayer-pártnak, hogy a királyi család egyetlen tagjá-nak sem engedik meg, hogy Strosz-mayer aspirációival szemben a kirá-lyától eltérő nézetet valljon.

— **Népfőlkélok jelentkezése.** A fővárosi katonai-ügyosztály fölhívja azokat a Budapestben, 1881. és 1882-ik években született népfőlkélok-íjjakat, a kik ez ideig még egyáltalán nem je-lentkeztek, hogy a központi város-házban (Károly-köruti homlokzat II. em., 39. ajtó, népfőlkélok-alsztály) jelentkezzenek.

— **A szerb panama.** Belgrád-ból sürgönyzik a következő fél-hivatalos jelentést: Gencsics volt belügyminisztert, hir szerint, az ál-lami pénzekkel való bűnös vissza-élések és felségsértés miatt üldözni fogják, mert a rendelkezési alap hovatfordítására nézve valótlán és koholt állításokkal igyekezett bűnös eljárását leplezni és e közben tör-vényellenes módon az uralkodó sze-mélyét is belevonta a vitába.

— **A gyilkos halála.** Évek óta izgatja Olaszországot az a gyilkosság, melynek Notarbartoló, Palermó polgár-mestere és a szicíliai bank igazgatója volt az áldozata. Notarbartolót vonaton utaztatásban ölték meg és a mint ki-tűnt, gyilkosai a Maffia szolgálatá-ban levő vasuti hivatalnokok voltak. A pör óriási mértéket öltött, tömér-dek ember bonyolódott már bele, úgy, hogy a palermói helyett a mi-lánói esküdtszékkel kellett delegálni, hogy ebben a dologban ítéljen. Most a fővárdott, Carollo vasuti hivatalnok meghalt. Milanóból néhány emberrel való szembesítésre Palermóba vitték és ott halt meg. Carollo legutóbb Milanóban nagyon fontos vallomást tett. Hogy Carollo halála miféle befolyással lesz az amugy is hosszadalmas vizs-gálatra, nem tudják.

— **Esküvő.** Kovács Béla belügy-miniszteri fogalmazó, tegnap vezette oltárhoz Osváth Paulát, dr. Osváth Al-bert, a közegészségügyi tanács tagja, fővárosi m. kir. rendőrorvos leányát.

— **Tolvajok a padláson.** Lázár Regina magánzónának Váci-utca 30. szám alatt levő lakásához tartozó pad-láson az éjjel tolvajok jártak. Maguk-kal vitték 700 korona értékben rézből készült 12 darab csillárt, a melyek kö-zül 4 darab 3 águ, 1 darab 2 águ, a többi pedig 1 águ volt. A rendőrség a tolvajokat keresi.

— **A mások gondolatai.** Egyik ismertebb zeneszerzőnk már régóta bántotta, hogy egyik fiatal pályatársa nem igen bánta, ha valamely művé-höz hiányzott az eredeti gondolat, ha-nem egyszerűen áthódította idősebb pályatársa valamely művének szebb motívumait. Az így meglopkodott szerző már várta az alkalmat, a melyen haragját kitöltheti. Röviddel ezelőtt ismét zenemű jelent meg az ifju óriás neve alatt és abban csak úgy hem-zsegték az ősz komponistától csent gondolatok. Nem sokára találkoznak az utcán, az öregebb komponista

megkérdi társát: „Mikor örvendeztet meg újabb zeneművel? „Öh, egyelőre nem dolgozom“, felel az ifju; „ez a munka nagyon megerőltetett!“, „Ugy?“, — szól most ar öreg irónikus mosolylyal — „Akkor hát jól teszi, ha pihen a babá-ráimon!“, Magában is jó történetke, de emeli az, hogy csakugyan meg-történt.

— **A magyar kereszténység jubileuma.** A *Ranolder-intézetben* ma délelőtt ünnepelték meg a magyar ke-reszténység kilencszázados jubileumát. Az ünnepséget azért halasztották mos-tanra, mert a házi kápolna kibővítés és restaurálás alatt állott. Az ünne-pég reggel 9 órakor hálaadó szent-misével kezdődött az intézet kápolná-jában. A misét *Kriszón Mihály* igaz-gató, pápai kamarás mondotta. Az is-tentisztelet után az intézet dísztermébe vonultak a növendékek, a hol az in-tézet vezetősége hangversenyt ren-dezett. Volt egy allegorikus drámái kép is, az intézet hittanára *Magdiés Ignác* pedig lendületes beszédet intézett a növendékekhez. Az ünnepséget a Him-nusz elénekelésével fejezték be.

— **Merénylet egy vonat ellen.** Zsebely torontálmezei község már so-kat beszéltetett magáról, a mikor a méregkeverő asszonyok bűnpörét tár-gyalták. Most ismét hirt hallunk róla. Az ottani vasútállomáson ugyanis me-rényletet követtek el a temesvári sze-mélyvonat ellen. Egy elbocsájtott vas-utas éjjel vasból készült vetőgépet ál-lított a pályaudvar közelében a pályá-testre. A temesvári személyvonat bele-szaladt a vetőgépbe, a melyet dara-bokra tört. A vonat kisiklott, a gőz-mozdony és több vasuti kocsit erősen megsérült. Oriási rémületet okozott az összeütkezés. Szerencsére azonban sen-kinek sem történt baja, csak a pályá-test és a gőzmozdony rongálódott meg erősen. A zsebelyi pályaudvarról távi-rati jelentést küldöttek Temesvárra, mire onnan kiségitő gép érkezett, a melylyel a személyvonat tovább ha-ladt. A vizsgálat megindult. A gyauu egy hivatalnok ellen irányul.

— **Korrupció kisben.** A sarki kofa körül kis csoportozat áldogál. Három-négy iskolásfiúcska, egész kis deputáció. Csakugyan küldöttség, a melynek vezérszónoka így beszél:

— Hallja-e néni, maga a Kis Peti édesmamája?

— Az vagyok én fiam, mi a baj?

— felel az anyóka.

— Hát csak a tanító ur üzeni, hogy máskor jobban tessék vigyázni a Petire, mert már két napja nem volt az iskolában.

— Az anyóka nagy zavarban van és így szeretné mentetgetni a kis iskola-kerülőt,

— Beteg a fiam, beteg, azért nem mehetett az iskolába!

— De nem igaz ám az, mert láttam én is az utcán! — hangzik a cso-portból.

A Peti dolga tehát nagyon rosszul állt, de azért fővárosi asszony az öreg, hogy ki vágja magát. Egy marok szilvát, két-három körtét oszt ki a a deputációnak és így szól:

— Ejnye fiam, hiszen csak a pati-kába küldtem, akkor láthatátok meg!

— Persze, hogy akkor — felel a kis szónok. — Hiszen nem is rossz gyermek a Peti, majd kimentjük a tanító ur előtt, — és ezzel távoztak.

Ime, egy kis korrupció az utca-sarkon, meg az iskolában, mely azon-ban azért kicsi, hogy idővel a hősei-vel együtt — *nagyobbra nőjön!*

— **Vizbe fult prépost.** Említet-tük, hogy tegnap *Mamuzsics* Mátyás prépostplébános belefuladt a palicsi tóba. A szencsétlenség részletei a kö-vetkezők: Mamuzsics prépostplébános délután elment a palicsi tóba fürödni. Vele volt *Piller* dr. ügyvéd, *Barta* dr.

orvos és *Venczel* halászlát főfelügyelő. Mamuzsics, a ki elég jó uszó, jó messzire elszórt társaitól, a kik idő-közben kimentek a vízből. Ekkor tűnt föl nekik, hogy Mamuzsics nem mu-tatkozik. Nézegették mindenfelé, a plébános nyomtalanul eltűnt. Meg-rémült társai a mentőkért telefonoz-tak, a kik a halászokkal együtt át-kutatták a tó vizét, de az eltűntnek nem akadtak a nyomára. Ma reggel 8 órakor megtalálták a palicsi halászok Mamuzsics holttestét a tóban. Beszál-lították Szabadkára, a hol fölboncol-ták. Szabadka társadalma mélyen meg-rendült a szerencsétlenség hatása alatt. A harangok egész nap zugnak, a te-metés megfelelő pompával holnap dél-után lesz.

— **Matematikai tanulóverseny.** A Matematikai és Fizikai Társulat október 13-án matematikai versenyt rendez. A versenyben résztvehetnek mindazok, a kik az 1899/900. tanév végén az érettségi vizsgálatot valamely hazai középiskolában lelették. A ver-senyben résztvenni kívánók szivesked-jenek a kitűzött napon d. u. 2 órakor a kir. József-műegyetem olvasótermé-ben pontosan megjelenni s igazolásul érettségi bizonyítványukat magukkal hozni. A kihirdetendő tételek kidolgo-zására 4 órai idő van engedve. A ver-senyzők bármilyen könyvet vagy jegy-zéket szabadon használhatnak.

— **Nemzetiségi lakoma.** Oláh lap, a magyarfaló „Tribuna“ írja az itt elmondandókat, tehát nem vehetjük készpénzül, a mit élénk talál. E lap szerint ugyanis *Pataczanu* Jenő ur a napokban tartotta esküvőjét *Mezei* Katicza kisasszonnyal, *Mezei* kuriai bíró leányával; az esküvőn a tanuk közt *Pop* kuriai bíró is szerepelt. A háziak a nászpárt az oláh lap szerint a „Destepat Romane“ kezdetű lázító dallal fogadták, az esküvő a legoláho-sabb hangulatban folyt le. A két kuriai bíró hazafiai érzülete kétségtelen, más-ként nem is lehettek volna a legma-gasabb bírói testület tagjaivá, sőt tudomásunk van róla, hogy *Mezei* kuriai bíró hazafiságát oláh nevének megvál-toztatásával is bizonyította. Ily körül-mények között a „Tribuna“ közlemé-nyét olyannak fogtuk fel, a melynek célja az, hogy a nevezett magyar ér-zelmű bíráknak ártson s őket hazafiat-lan üzemek gyanujába keverje. Ennek ellenében a botrányhajhászó sajtó ve-zérszékben támad a köztisztvisletben álló családokra, kiméletlenül megzavarja a családi ünnepély hangulatát. „Íté-letünk csak föltételes“, mondja a cikk-író, előbb pedig kijelenti, hogy nem volt alkalmunk s megvalljuk, *nem is kerestük az alkalmat* arra, hogy *Mezei* és *Pop* kuriai bíró uraktól kérdezős-ködjünk az esetről. Hát kérem, nem föltételes ítélettel kell elmarasztalni azt a sajtót, a mely egy rosszindulatu nemzetiségi lap vádjain kapva és nem is keresve a legilletékesebb, vagy több oldalú információknak közel fekvő al-kalmát, ily könnyelműen hurczol meg tisztelretémelő neveket és a sajtó ha-táskörén túllépve avatkozik intim csa-ládi ünnepekre. A mélyen sértett csa-ládok — értesülésünk szerint — meg-teszik lépéseiket a két marokkal, vezérszékben és egy hirben reájok szórt inzultusok megtorlása végett.

— **Egy cigányprimás halála.** A fővárosi cigánykolóniának nagy ha-lottja van. *Balázs* Kálmán, a hatvanas évek híres cigányprimása, ma reggel 66 éves korában meghalt. Ő volt az első, a ki zenekarával a magyar nép-zenét a külfölddel megismertette. Előbb

Londonban járt s a welszi hercegnek hosszú ideig volt udvari zenésze, majd két ízben Amerikában járt kint, a hol mindenütt művészként ünnepe-lték. Visszatértekor, mikor az öreg Boka Károly nem fogott többé vonót a kezébe, ő volt a magyar előkelő vil-ág kedvenc cigányja. Azután helyét mások váltották föl s ő meglehetősen visszavonultságban élt. Halála hírére a budapesti cigánykolónia elhatározta, hogy az agg cigányprimást méltó díszszel temeti el.

— **Figyelmes rendőrség.** A ber-lini rendőrség nevezetes újítást hozott be: detektívjeinek gummitalpat készit-tetett. Az erre vonatkozó főkapitányi rendelet azzal indokolja ezt az intéz-kedést, hogy így a titkos rendőrök zajtalanul működhetnek s kopogásuk-kal nem teszik figyelemessé azokat, a kiket bűnös munkájukban meg akar-nak lepni. Ezzel szemben a „berlini gyilkosok, tolvajok, betörők öngyógy-és temetkező egyesülete“ aláírással levél érkezett az ottani rendőrséghez, mely bejelenti, hogy az egyesület tagjai mélyen meg vannak hatva a rendőrség figyelmességétől és szerény viszonzásul — bársonyaltalpu cipőben fogják mű-ködésüket folytatni, nehogy neszükkel zavarják a detektívek érzékeny fül-dobját.

— **A ferencvárosi búcsú** ez év-ben október 7-én, mint szerafi Szent Ferenc, a ferencvárosi plébánia-tem-plom védszentje nevenapját követő vasárnap lesz. A búcsút megelőző na-pon vecsernye, vasárnap délelőtt tíz órakor pedig ünnepi nagy mise lesz.

— **Nagy lopás a máv-nál.** *Szegedről* írják: Az itteni vasuti üzletvezetőségtől tegnap délben hat-vanezer koronát vittek egy vas-szekerényben *Oraviczára*, hogy a hol-nap esedékes fizetéseket *Oraviczán* és a szomszédos helyeken teljesít-sék. Kiséretével *Lantos* Antal hiva-talnok volt megbízva. A pénzes lá-dát, a mely éjjel érkezett *Oraviczára*, a forgalmi hivatalban helyezték el, de már egy fél óra múlva észrevet-ték, hogy a vasszekerény eltűnt. *Klinger* állomásfőnök a szegedi üz-letvezetőséget táviratilag értesítette, egyúttal pedig jelentést tett a csend-őrségnél, mire *Szikorszki* Zsigmond csendőrhadnagy megindította a nyo-mozást. Érdekes, hogy a múlt év-ben egy alkalommal, mikor ugyanez a pénzesláda megérkezett, betörést kíséreltek meg a forgalmi hivatalba, de akkor az állomásfőnök felébredt álmából, zajt csapott és a betörők elmenekültek. Most megismélték kíséreltükét, ezúttal sikeresen. Az eset a szegedi üzletvezetőségnél ért-hető megdöbbenést keltet és *Erdélyi* Béla titkárt azonnal leküldték *Or-aviczára* az ügy megvizsgálására.

— **Égő gyár.** Veszedelem tüzvész volt ma a Ferencvárosban. *Feivel* József és *Zaitschek* Jeremiás iskolapadgyára, a mely az Ipar- és Tinódi-utca sar-kán levő telken áll, reggel hat órakor kigyuladt. A tűz a gépházban támadt és csakhamar az egész tetőzetet lángba borította. A tüzet szerencsére ideje korán észrevették. A hamarosan meg-jelent központi, VIII. és IX. kerületi tűzörség, valamint az önkéntes tűz-oltók reggel 8 órára eloltották a tüzet. Ekkorra azonban már a gépház tető-zete leégett és a gépházban levő több gép megolvadt. Ha a tüzet ideje ko-rán el nem oltják, kiszámíthatatlan veszedelem támadt volna, mert a gyár közvetlen szomszédságában fekszik a *Gizella*-malom és a *Molnár* és sütők gőzmalma. A kár így is több, mint tizezer koronára rug.

— Eltűntetett tizenöt éves leány.
Mészáros Teréz tizenöt éves szép szőke leány szerdán délután eltűnt szüleinek Bezerédy-utca 9. sz. a. lévő lakásáról. A fiatal leánynak világos szőke haja, szürkés kék szeme és rózsaszínű ruhája volt. Szerdán délután látták utoljára ismerősei a Kerepesi-úton, a mint egy éltes uri nővel ment együtt. A ki nyomára akad, tudósítsa hozzátartozóit.

— Életant pénztárosnő. Paulicska Mária 21 éves pénztárosnő ma délután a Baross-utca 129. számú ház III. emeletéről leugrott az udvarra. Szerencsére megakadt az első emelet rácszatában s így csak lábát törte. Bevitték a Rókus-kórházba, a hol elmondta, hogy szerelmi bánatából akart meghalni.

— Az osztályorsjáték húzása.
Az osztályorsjáték mai húzásán a következő számok huzattak ki:
100.000 koronát nyert: 74425.
60.000 koronát nyert: 45629.
10.000 koronát nyert: 16148.
5000 koronát nyertek: 71440 87898 95516 98822.

2000 koronát nyertek: 11 4173 5611 36284 41651 26498 58488 66661 71141 92581 80994 82314 99187 84203 43209 55586 61510 73880 83477 86560 64429 79654.
1000 koronát nyertek: 3616 5896 18326 18598 15146 22094 41261 36588 55701 38221 39237 44108 53899 43444 50179 55978 71481 73673 62539 65049 73711 54234 54501 65011 83162 85081 70039 84235 91459 92223 95102 98114.
500 koronát nyertek: 1261 7519 9933 11456 13924 17459 18560 20657 22365 22073 23716 24476 25737 27106 28369 29360 32797 33001 33305 33578 38572 39002 39181 40498 41360 43319 43319 43491 46171 46204 47265 47893 53242 58216 64462 67755 73978 74068 76306 79000 83968 85548 85743 88001 88228 88714 88771 91179 93120 96615 95119 98799 99627 99075.

— Rendőri hírek. A vonat kerekét alatt, Szöllösi István és Dirbusz József vasúti munkások ma hajnalban a Ganz-gyár mellett ierő vasúti pályatesten a sínek közé feküdtek és elaludtak és az arra robogó 1212-es mozdony kerekét alá kerültek. A gépész későn vette őket észre és így történt, hogy a kerekek Dirbusznak balkarját eltörték, jobb kezéről pedig az ujjakat metszették le. A Rókusba vitték őket.

— Öngyilkosság. Fülöp József tárkányi születésű ember ma Bajza-utca 31. sz. lakásán megölte magát. Valamikor jó módban volt, de szerencsétlen válalatai tönkretartatták. Holtteste mellett kis papírlap feküdt, a következő mondattal: *Szenvedtem eleget — elég volt.* Holttestét a törvényszéki orvostani intézet halottsházába szállították.

x Legkiválóbb hazai ásványvizek
Szolyvai, Lohi Erzsébet, Polenai. Megrendelhető az uradalmi ásványvizek bérleténél Szolyván, Bereg megye. Budapesti főraktár: Kerepesi-ut 11. I. em.

x Ujdonság, melyet bizonyára minden családban örömmel fognak üdvözölni és ez a legújabb életbeléptetett „I. magyar és budapesti cipőgyorsjavítási intézet“ V. Marokkói-utca 2. sz. alatt. — Férfi-cipőkre új talp és sarok 1 fnt 20 kr., női cipőkre 70—90 kr.-ig a legjobb anyagból és hazai munkások által készítve. Közönségünk az intézetet, annak létesítése óta, igen melegen pártfogolja és ez kívánatos is, mivel ilyen közhasznú vállalat, mely eddig nálunk oly régóta nélkülözöttet, pártolásra méltó.

Olvasóinkhoz.

Az évnegyed végének közeledtével mindenekelőtt örömmel nyilváníthatjuk a fölött, hogy a **Magyarság**-hoz első számától fogva hiven csatlakozott az olvasó-közönség s így önzetlen, hazafias törekvésünket fölszerve, hozzájárult a **Magyarság** megerősödéséhez.

Olvasóinkat pedig őszintén biztosíthatjuk, hogy kitérített célunkat, a mely a magyar nemzeti eszmének minden idegen bekötől és befolyástól való megszabadításában összpontosul, lankadatlan buzgalommal törekvünk elérni.

E törekvésünkben segít bennünket az a függetlenség, a mely politikai, társadalmi és közgazdasági tekintetben a **Magyarság** lelke.

A **Magyarság** nem ismer fészélyező kérdéseket és mellétekinteteket, tehát minden irányban és mindenkor kimondhatja az igazságot s e célra magunk köré gyűjtjük azokat a szellemi erőket, a melyek csak ott tudják magokat igazán otthon érezni, a hol semmiféle kötelék sem hálózta körül meggyőződésüket.

Igy minden napnak igaz és hű tükrét adhatván, építhetjük föl azt a közszellemet, a mely a magán és egyéni érdekek, a jogtalan kiváltságok, a káros monopóliumok ködét szétkergetve, megmutathatja s látni tanítja általánosan a közérdeket mind politikai, mind társadalmi tekintetben.

A **Magyarság** tehát elérni kívánja a nemzeti szellem és nyelvi egységét, a mely rendíthetetlen alapja az államépületnek s kívánja elérni a negyvennyolcadiki törvényhozás lelkének a társadalomba való behelésztését, mert csak így érhető el a magyar társadalomnak új életre keltése.

A ki figyelemmel kíserte a **Magyarság**-ot, meggyőződhet róla, hogy ideális célja felé való haladásában nem tántorodott meg s a zászló becsületéért mindenkor készen áll a nemzeti munkára, küzdelemre.

Azért intézzük e sorokat olvasóinkhoz, hogy a közérdekért tovább is támogassák törekvésünket, a melyek a lap címében nyernek kifejezést.

A MAGYARSÁG

POLITIKAI NAPILAP,
Megjelenik minden nap reggel, nyolcz, szükség esetén több oldal terjedelemben.

Felelős szerkesztő:

BARTÓK LAJOS.

Kiadótulajdonos:

Werböczy könyvnyomda r.-társaság.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Bpsten, IV., Vármege-utca II—13.

Lapunk czime: lapunk programja, hitvallása.

A **MAGYARSÁG** politikája: nyílt és minden befolyástól ment, pártokhoz kötve nincsen.

Eszménye: az igazi liberálizmus, a mely a felebaráti szereteten alapszik.

Fegyvere: az igazság.

Híradásai gyorsak és megbízhatók; értesüléseit minden rovatában első kézből kapja.

Közgazdasági rovata a szövetekezés eszméje mellett küzd.

Tárczái és regényei elsőrangú írók tollából valók.

Művészeti rovatában a nemzeti szellem találja támogatóját.

Előfizetési árak:

Helyben házhoz hordva
Egy hónapra ... 1 korona — fillér.
Negyed évre ... 3 " — "
Fél " ... 6 " — "
Egész " ... 12 " — "

Vidéken, postai küldéssel
Egy hónapra ... 1 korona 20 fillér.
Negyed évre ... 3 " 60 "
Fél " ... 7 " — "
Egész " ... 14 " — "

Egyes szám ára 4 fillér.

Kapható minden dohányüzletben és az utcai elárúsítóknál.

Azon előfizetőinket, kiknek előfizetése szeptember hó 30-an lejár, arra kérjük, szíveskedjenek előfizetéseiket minél előbb megújítani, hogy a lap szétküldésében fönnakadás ne történjék.

Különösen figyelemztetjük tisztelt előfizetőinket, hogy ugy az előfizetés megújításánál, valamint minden reklamáció, lakhelyváltás és a lap szétküldésére vonatkozó egyéb fölszólalásnál egy czimszalagot mellékelni szíveskedjenek.

Ha a lap esetleg elkésve érkezik, vagy egy-egy szám eltéved, úgy leghelyesebb egy levelezőlapon a **Magyarság** kiadóhivatalát (IV. Vármege-utca 11—13. szám) erről azonnal értesíteni, a mely nyomban intézkedik a panaszz orvoslása iránt.

IRODALOM, MŰVÉSZET.

Opera.

„Faust“, a francia dalműirodalom remeke, megtöltötte az Operaházat. Élvezetes estét szerzett nemcsak maga a mű — Gounod egymást érő, szebbnél-szebb dallamai, — hanem az összes előadó művészek is, élükön **Dippel** András vendég tenorral. Ez a kiváló énekes és színész ma néhány fényes magas hanggal lopta be magát a közönség szívébe; de az előkelő ifju stilszerű személyesítésével, előadásának hevével, átértett énekével a legkényesebb izlésűeket is magával ragadta. Nagy érdeműl tudjuk be a német művészeknek, hogy a czimszerepet ismét azon a nyelven énekelte, a mely a zeneköltőt az alkotásra ihlette; így a zenei jellemzésnek s a deklamációnak sok finomságát is élveznünk adatott, a mi az eddigi olasz Faustoknál lehetetlen volt.

A magyarul éneklő czimszereplőket e részben még az olaszokkal

sem szabad összehasonlítani: Carré és Barbier szövegének magyar fordítása ugyanis annyira természetellenes, annyira zeneietlen (hangsúly és szótaghosszuság tekintetében), annyira nyakatekert magyarságu, szóval annyira kritikán alulli, mint — mint a legtöbb magyar operaszöveg-fordítás. Emlékeznünk rá, hogy a kritika — még a német sajtóé is — nem egyszer felszólalt az elavult, de ujkorukban is már visszatetszéssel találkozott fordítások gyökeres átdolgozása végett. Hiába éneklé például Margit megindító bensőséggel: Boldogság járja által valómat“, ha nem bírjuk elhinni, hogy az egyszerű polgárleány ilyen nyelven beszél s ha az énekszólám természete ezt a hangsúlyozást kívánja: „járja ál- TAL valómat“! (A thuléi Király balladája meg éppen rémes.) Az illúzióknak ilyen megzavarását leszámítva, nagyon szép esténk volt; Dippel, ki merjük mondani, hosszú-hosszu évek óta — a prágai Guszalewicz mellett — a legjobb Faust színpadunkon, s hozzá méltó volt **Kaczér** Margit és a többi művészek: **Válen** Vilma (Mártha), **Payer** Margit (Siebel), **Beck** (Valentin), **Kornai** (Mefiszto) — a balletben **Schmideck** Gizella és a zenekar trónusán **Kerner**.

(+)

Egy Petőfi-relikvia.

Jókai Mór a „Magyar Nemzet“ mai számában közli, hogy nevénapja reggelén egy levelet talált íróasztalán, melybe Petőfinék egy eddig ismeretlen költeménye volt zárva.

A levelet **Illyés** Bálint orsz. képviselő írta. Tartalma ez:

Kis-Tarcsa, 1900. szept. 21-én.

A mellékelt Petőfi-féle költeményt, ugyis, mint a nagy költő kortársához, barátjához, ugyis, mint a Petőfi-társaság elnökéhez, azon kérelemmel küldöm hozzád, hogy méltóztatással azt hitelesség szempontjából elbirálni s ha méltónak talárod reá, a Petőfi-társasághoz juttatni. — A költeményt egyik öreg barátom (Rotter Vilmos) s volt honvédtisztársam következék sorok kíséretében küldte hozzám:

„E költeményt Petőfi a helyszínén írta s Nagy László, nyug. törvénybíró, akkor eperjesi jogász, emlékeztetből mondotta nekem tollba: oly egyén, kinek hitelt adni lehet.“

A levélben megnevezett hazafiak annyira tiszteletreméltó alakok, hogy nem lehet kételkednünk a kutforrás hitelességében. De engem még inkább meggyőz a költemény maga, mely egészen Petőfi eszmelobbanására vall.

Sárosvár romja.

Petőfi Sándortól. 1845. év tavaszán.

Alkotni nehezebb mint rontani,
S mégis a mit a nagy ósök építének,
Le nem dönthette végkép a bitor
Midőn dühével duló fegyverének.

Csonkán merednek égbe tornyaid,
Óh vár... S én mindenik mellett megállok;
Szent érzellemmel honfi szívemen,
Minden Jeruzsálemben a zarándok.

Egy országszerle űzött, kergetett,
Sebektől vérző vad volt a szabadság.
E vár vala utolsó menhelye
És itt elfogták a vérszomju kutyák.

Házfelügyelők!

A melyik házfelügyelő hivatását jól betölteni akarja fizessen elő a „Budapesti Házfelügyelők Lapja“-ra, mert ebben mindig olyan közlemények vannak, a mire minden házfelügyelőnek szüksége van. A lap minden vasárnap jelen meg. Előfizetési ára negyed évre 3 kor., fél évre 6 kor. Egyes példány 24 fillér. Előfizetőknak a kiadóhivatal (Kerepesi-ut 53.) díjtalanul közvetít házfelügyelői állást.

E vár vala utolsó menhelye,
Innen tekintett a tiprott hazára,
Mig durva göggel tört reá a zsarnok
És a hörtönnek fenekét járta.

Sötét hörtönbe tették be a hőst,
Hol rabbilincs kigyózott a kezekre...
Lement a nap az égről más napig,
És a hazáról?... arról mindörökre.

Jókai ehhez a következő megjegyzéseket fűzi:

Én Petőfi eszmejárását vélem a versben feltalálni s méltónak tartom, hogy összes művei sorába fölvetessék.

Hogy miért nem vette föl e verset költeményei gyűjteményébe? Annak könnyen meg lehet találni az okát. A vers keletkezésekor a cenzúra akadályozta az ilyen tartalmu poéma kinyomatását. Évek mulva pedig, a mikor szabad lett a sajtó, akkor már Petőfi büszkébb volt, minthogy egy ilyen talált gyermeket elismerjen. Mikor ő már villámokkal hajigálózhatott, nem volt kedve szerint aczéllal, tűzkövel szórni a szikrákat.

De az irodalombuvárrra becses marad ez az elfelejtett magzat, a kit hajdani jóbarát hű emlékezete életben megtartott. Köszönetünk érte! Ezzel ismét szaporodik egy-egy a száma a Petőfi által gyűjteményéből önként kihagyott költeményeknek. Eddig volt 48, ezzel lesz 49.

A királyi palota szobrai.

Képzőművészetünk legerősebb támaszát mostanában középitkezéseink képezik. Monumentális épületeinknek nagy szerepe van művészetünk fejlődésében, sőt szobrászatunk egyszerűen lehetetlen volna nélkülük.

Középítkezéseink adják meg a kenyeret szobrászainknak s ezek teszik lehetővé, hogy tovább fejlődhet plasztikai művészetünk.

A művásárlás ezen a téren oly csekély, hogy abból a száraz kenyér sem kerül ki. A művészi ihlet sugalta munkák legnagyobb részben szobrászaink nyakán maradnak, a legjobb esetben kénytelenek potom áron elvesztesgetni, hogy legalább a költsék térüljön meg.

Ezért lesik szobrászaink szinte epedve egy-egy középület emelését, a mely ezek újabb munkát, újabb kenyeret jelent.

Ebből a szempontból tehát örömmel kell fogadnunk egy-egy újabb középületet, sőt hangsúlyoznunk kell, hogy minél több tért engedjenek ezeknél a plasztikai művészetnek. A mai állapotok között még kiválóbb kőfaragómunkákat is művészekre kellene bízni. Ebből az az egy nyereségünk mindenesetre megvolna, hogy épületeink művészi díszre emelkednék.

Újabb középületeink közül ma a legtöbb munkát az új országház és a királyi palota adja nemcsak szobrászainknak, de festőinknek is.

Ennél a két épületnél különben nemcsak nyereségszámba kell vennünk a művészi díszítést, de egyenesen meg is követelik s nélküle félmunka volna mindegyik.

Itt most csak a királyi palota szobrászaiszeivel akarok foglalkozni, mint a melyek már olyan stádiumban vannak, hogy joggal várhatják a közönség figyelmének feljűk fordítását.

Ezuttal a királyi palota nagyobb szobrairól szölok néhány szót s mind-

járt meg kell jegyeznem, hogy nincsen kellő arány az épület nagyobbszabásu plasztikai díszítése és annak méretei és rendeltetése között.

Az új királyi palotát tulnyomó számban csak apróbb szobrocskák díszítik, nagyobb koncepcziót meglehetősen keveset találunk.

Ezek közül a legkiválóbb alkotás lesz a *Mátyás-émlék*, a melyet *Strobl* Alajos készít.

Ez az igazán monumentális munka a palota nagy udvarának díszé lesz s barakk oszlopos falazatával a Szent Zsigmond-kápolna falához fog támaszkodni.

Ez a mű rohamosan halad *Strobl* műtermében a befejezés felé. A vadászó *Mátyás* királyt fogja megörökíteni s miután volt alkalmam több ízben megtekinteni a munkát a mester műtermében, mondhatom, hogy egyik legszebb szobrászati alkotásunk lesz ez, méltó társa *Fadrusz* kolozsvári *Mátyás-émlékének*.

Ugy méreteiben, mint művésziileg és közvetlenül ez emelet után sorakozik ifj. *Vastagh* György csikós csoportja, a mely az új lovaglő-épület bejárata elé jön.

Hatalmas paripát vezet elő a csikós. A ló a legszebben mintázott lovak egyike az országban, sőt talán a legelső is. A ménesnek az a félvad paripája van előttünk a maga valóságában, az őserőtől, lélettől duzzadó izmaival. Alakja arányos, mozdulata természetes. Talán csak a csikós alakjában van bizonyos mesterkéltég, erőltettség.

Ez a csoport kovácsolt rézből készült s e nembem első nálunk. Már teljesen kész s csak a fölállításra vár.

Igen érdekes szobrai az új királyi palotának azok a csoportok, a melyeket *Senyei* Károly készített, t. i. a *Béke* és a *Háboru* csoportjai. Mind a kettő a palota nagyobb szabásu szoborművei közé tartozik s annak a kapunak két oldalát fogja díszíteni, a mely a király magánlakosztályaiba vezet.

Senyei ezeknél a csoportoknál teljesen eltért a háboru és béke sablónos szimbolizásától s az előbbi háboruba induló, az utóbbit a háboruból békés családi tüzhelyébe visszatérő magyar harcosokkal jelképezte. A fölfogás eredetisége megkapó, a csoportok kidolgozása gondos, csak az a baj, hogy az alakok kissé nehézkesek.

Ugyancsak *Senyei* készíti a királyi apoteozisát a kupola-épület főhomlokzatára. Ezzel a munkával is előrehaladt a művész, de még nincsen olyan stádiumban, hogy nyilatkozni lehetne róla. Nagy vonásából sejtjük, hogy igen jó homlokzatdiz lesz.

Kapudiszul szolgál *Jankovits* Gyula *Hungária* csoportja is, a felfogás sablónos s már torkig vagyunk a kalapácsoló, mérlegelő alakokkal. Ugy tudjuk azonban, hogy ez nem annyira a művész hibája, mert megbízói köztötték magukat hozzá; elég rosszul. De egyébként a két mellékalkal művészi kidolgozása is gyöngé. Rosszul helyezkednek a főalak mellé s pózok erőltetett. Jóval sikerültebb maga a főalak: *Hungária*. Ez kecsesen emelkedik a mellékalkalok fölé s jólesően üt el az eddigi nehézkes *Hungária* alakoktól. Az egész alak finom, nőies és mégis imponáló. Kár, hogy lerontja hatását a két mellékalkal.

Utoljára hagytam a királyi palota nagyobbszabásu szobrai közül *Fadrusz*

Jánosnak a főbejáráthoz jövő négy figyelő oroszánját és a fölépéscsúszban levő két Atlantját.

Ezek a dolgok a maga nemében kétségtelenül páratlanok. Gyönyörűen megmintázott férfiak az Atlantok és remek állatok az oroszánok, a melyek különben mind egyformák.

Hanem azt nem értem, hogy *Fadrusz* *Jánosnak*, a ki ma legerősebb művészi egyéniségünk, a magyar király jövődől otthonának díszítésénél ilyen közönséges szerepet juttattak.

Az olyan figurák, a miknek kivételét egy *Fadruszra* bízta rendes körülmények között kőfaragó-munkák. Én *Fadrusz* vésőjét ilyenekkel nem háborgatnám.

Lehetetlennek tartom még most is, hogy ezek a dolgok legyenek *Fadrusz* összes munkái a királyi palotánál s ha csakugyan úgy volna, az azt bizonyítaná, hogy az építés vezetőségének nincs helyes érzéke a művészi munkák kiosztásánál s rendszertelenül, meggondolatlanul jár el, a mit különben egyben-másban a művészi dolgoknál észre is lehet venni.

Nem hallgathatom el azt sem, hogy a szobrok kivételére jobb köveket használjanak, mert valamennyivel úgy találnak járni, mint a párkányszobrok egyik-másika, melyek összetöredtek s úgy kellett toldozgatni-foldozgatni utólag. Elvégre ilyen munkákat nem hónapokra vagy néhány évre szánnak.

Egyébként reméljük, hogy mire a palota építését befejezik, alkalmunk lesz néhány újabb szoborral foglalkoznunk.

Somfai János.

* **A tékozló apa.** A Nemzeti Színház jövő heti ujdonsága *Dumas*-darab lesz. A legnépszerűbb francia színműírónak nálunk alig ismert társadalmi színműve ez: *A tékozló apa* (Un père prodigue) a mely hasonlóan a *Nők* barátjához, nem a bemutatás, hanem a repriz alkalmával aratott szenzációs sikert hazájában. A „Theatre Francais” 1893-ban elevenítette föl s azóta állandó műsordarabja a francziák első színpadának. A Nemzeti Színház személyzete nagy gonddal és teljes ambícióval készült a darabra, a melyből már hetek óta folynak a színpadi próbák. Az ötfölönásos színmű főszerepeit *Ivánfi*, *Gyenes*, *Császár*, *Horváth*, *Helényi*, *Latabár*, *Rákosi* Szidi, *Hettyei* Aranka, *Mészáros* Gizella, *Parlaghi* stb. játsszák.

* **A kolozsvári Nemzeti Színház.** Mint biztos forrásból értesülünk, a kolozsvári Nemzeti Színház nem adják bérbé jövőre. A két pályázó mellőzésével ismét *Bölynyi* József intendánsra bízzák, kinek a kolozsvári színezet felvirágoztatása körül különben is kiváló érdemei vannak. Az új, nagy színház vezetésénél élére különben is oly egyen való, kit erre a színezet ügyének és a helyi viszonyoknak teljes ismerete predestinál. Ilyen *Bölynyi* intendáns, kinek egyénisége is elég rokonszenves a kolozsvári műpártoló közönség előtt.

* **A Vígyszínház legközelebbi ujdonsága.** Valabrégué és Hennequin „*Coralie és Társa*” című 3 felvonásos bohózatának, az október 6 iki nemzeti gyászünnepre való tekintettel, nem szombaton, hanem vasárnap, október 7-én lesz a bemutatás előadása. A „*Coralie és Társa*” Párisban a Palais-Royal színházban oly rendkívüli sikert aratott, hogy a kaczagató bohózatot egyfolytában több mint 400-szor adták és most rövid szünetelés után ismét elővették. A népszerű szerzőknek sok

év óta nem volt ily népszerű darabja, mely jelenleg Franciaország több mint 70 színpadán van állandóan műsoron.

* **Jubileum a Nemzeti Zenedében.** Szép ünnepély volt ma este a Nemzeti Zenedében. *Vajdaffy* Béla, a Nemzeti Zenede érdemes tanára, most töltötte be szolgálatának huszötödik évét s az intézet előljárósága és tanári kara ebből az alkalomból jubileumi ünnepet rendezett tiszteletére. Az ünnep a zenede nagytermében folyt le, hol nagy számmal jelentek meg a jubiláns tisztelői és barátai. *Ernyey* József, a tanártestület képviselője, lelkes szavakban méltatta a jubiláns művészi és hazafias érdemeit s átnyújtotta neki a tanári kar ajándékát, egy pompás briliáns gyűrűt. *Dárday* titkár felolvasta *Zichy* Géza grófnak, a zenede elnökének az ünnepelthez írt meleghangu üdvözlő levelét. Ezután lakomához ült a társaság s *Fenyvessy* Adolf az igazgató választmány nevében köszöntötte föl a jubiláns, a kit szép beszédben életelt *Antalik* Károly tanár és *Halász* Gyula igazgató is. A jubiláns a jelen voltak zajos éljenzése közben *Bartay* Ede kir. tanácsos, igazgatóra üritette poharát. A lakoma lelkes hangulatban éjfélkor ért véget.

* **Az Uránia új igazgatója.** Ma délelőtt volt az Uránia új igazgatójának, *Virter* Ferencnek installációja. A színház személyzetének jelenlétében *Bezsileu* Nándor főigazgató üdvözölte az új igazgatót, a ki válaszában nem adott ugyan formális programot, azonban kifejezte ama törekvését, hogy az Urániát a művelt magyar közönség jóindulatában megtartsa. Hírszerint az új igazgató a főszezonban irodalmi matinékat is fog rendezni az Urániában, a párisi irodalmi szaléncq mintájára.

* **Komáromi Mariska utolsó bucsufellépése** a Magyar Színházban szerdán, október 3-án lesz. A művésznő *Rákosi* Jenő és *Szabados* Béla regényes dalművében, a *Bolond*-ban vesz bucsut a Magyar Színház közönségétől.

* **Lindh Marcella a Gésákban** háromszor fog fellépni a Magyar Színházban, még pedig a *Budapesti Ujságírók Egyesülete*, az *Othón* és az *Orsz. Gyermekvédő Egyesület* javára. Mind a három előadásra előjegyzéseket elfogad a Magyar Színház titkári hivatala. Az előadásokat október első felében tartják meg.

* **Várszínház.** Csütörtökön, október 4-én kezdődnek meg a Nemzeti Színház előadásai a Várszínházban. Bevezetőül *Katona* József *Bánk bán*-ja kerül színre. Ugyanott szombaton — október 6-án, a *Nóra*-t játsszák a Nemzeti Színház tagjai.

* **A jövő hét az Urániában.** Változatos hétnék néz elébe az Uránia. Öt estéjét *Weiss* Róbert aktuális műve: *Kina* tölti be, mely estéről-estére növekvő sikert arat. Két estén, szerdán és szombaton, valamint vasárnap délelőtt és délután „Páris” kerül színre. Ezekkel az előadásokkal együtt immár több, mint nyolcvanadszor adják ezt a világhiállítási látványosságot, a mi példa nélkül való az Uránia eddigi gyakorlatában. Ugyancsak a jövő héten kezdődnek az Urániában a munkások és a diákok külön előadásai. A munkások előadását már holnap, vasárnap délelőtt 10 órakor tartják meg. Első előadásul Párist hozzák színre. A munkások ötvenes csoportokban egyenkint husz krajczárjával élvezhetik végig az Uránia esti műsorának darabjait. Az ifjuság számára a hétköznapok délelőttjein rendezik az iskolai előadásokat, melyeknek elsőjét október 2-ikán az V. kerületi főgimnázium nézi végig.

Szintházi műsorok.

Nemzeti Színház. Hétfőn: Nők barátja. — Kedden: Otello. — Szerdán: Az emberevő. — Csütörtökön: Aranyasszony. — Pénteken: Tékozló apa (elsőszőr). — Szombaton: Tékozló apa (másodsőr). — Vasárnap délután: Folt, a mely tisztit. Este: Tékozló apa (harmadszor).

Magy. Kir. Opera. Hétfőn: Nincs előadás. — Kedden: Jó éjt Pantalón ur. — Szerdán: Nincs előadás. — Csütörtökön: (Diszeladás, 8 felsége a király nevenapján. Rogers Daniella kisasszony és Dippel Ferenc ur vendégfölképpel): Carmen. — Pénteken: Tetemre hívás (elsőszőr). Zulejka. — Szombaton: Tetemre hívás (másodsőr). — Vasárnap: Lohengrin (Dippel Ferenc ur mint vendég).

Népszínház. Hétfőn: Párisi élet. — Kedden: Görög rabszolga. — Szerdán: A mit az erdő mesél. — Csütörtökön délután: Szökött katona. (Ingyen előadás). Este: A baba. — Pénteken: Kis szökevény. — Szombaton: Párisi élet. — Vasárnap délután: Hoffmann meséi. Este: A mit az erdő mesél.

Vígyszínház. Hétfőn: A takácsok. — Kedden: A takácsok. — Szerdán: A takácsok. — Csütörtökön: A takácsok. — Pénteken: A takácsok. — Szombaton: A takácsok. — Vasárnap: Corelli és társa.

Magyar Színház. Hétfőn: Koldus és királyfi. — Kedden: Szulamit. — Szerdán: A bolond (L. Komáromi Mariska utolsó bucsufölképe). — Csütörtökön: Koldus és királyfi. — Pénteken: Koldus és királyfi. — Szombaton: Koldus és királyfi. — Vasárnap délután: A Gyurkovics-lányok. Este: Koldus és királyfi.

Uránia magyar tudományos színház. Hétfőn: Kina. — Kedden: Kina. — Szerdán: Páris 1900-ban. — Csütörtökön: Kina. — Pénteken: Kina. — Szombaton: Páris 1900-ban.

SPORT.

Budapesti löversenyek.

— IV. nap. —

(Szombat, szeptember 29.)

A mai nap hőse *Morgan* volt. Négyeszer ült nyeregbe, kétszer győzött, kétszer pedig helyre érkezett be. Gyönyörű lovaglást produkált a favorit *Retouren*, melyvel csak küzdelem után fejhosszal tudta megnyerni a Kétévesek Államdíját Pompadour ellen, melyen a nem kevésbé ügyes Poole ült. Óriási meglepetést csinált az amerikai zsoke *Gezant* győzelmével, a melyre 10 koronára 355-öt fizettek a totalizátornél. Ugy, hogy *Morgan* rendíthetetlen hivei ma nagy nyereséggel távoztak a versenytérről.

A bírói páholy alatt lévő fekete táblára ma egy hirdetést irtak fel, a mely tudatja a közönséggel, hogy vasárnap, október 14-én, pótversenynap lesz. Ez lesz tehát az év leghosszabb meetingje a monarchiában.

A részletes eredmények:

I. *Welter-handicap.* Díj 3000 korona. Távoltság 1400 méter. Első gróf *Andrássy Tivadar Lili*-je (lov. Gilchrist). Második *Prodige* (lov. Adams). Harmadik *Fille* (lov. Park). Futottak még: *Feerie*, *Szomoru*, *Reducer*, *Régent*, *Arana*, *Round the corner*, *Pas de quatre*, *Megaera*. Elluczi, és *Wabernde Lohe*. Bírói ítélet: 3 hosszal könnyen első, 3 hosszal harmadik. Tot.: 10 : 201. Helyre: 50 : 324, 314 és 126.

II. *Eladóverseny.* Díj 2000 korona. Távoltság 3200 méter. Első *White Pavolin*-ja (lov. Imre). Második *Bohéme* (lov. Csuvár). Harmadik *Diva* (lov. Kollár). Futottak még: *Popovka* és *Almaviva*. Bírói ítélet: 1 és fél hosszal nyerve, 1 és fél hosszal har-

dik. Tot.: 10 : 23. Helyre: 50 : 84 és 122.

III. *Őszi handicap.* Díj 10.000 korona az elsőnek, 1500 koronára a másodiknak. Távoltság 1600 méter. Első báró *Üchtritz Zsigmond Cryseis-e* (lov. Bulford S.). Második *Clairette* (lov. Morgan). Harmadik *Ham'et* (lov. Hesp). Futottak még *Kisasszony*, *Philister*, *Semper idem*, *Topromene*, *Malteser*, *Sellő*, *Count Niki*, *Aldomás*, *Charmer*, *Ladro*, *Ormu*, *Beaubarnais*, *Gagerl*, *Corsica*. Bírói ítélet: Nyakhosszal biztosan nyerve 2 és fél hosszal harmadik. Tot.: 10 : 42. Helyre: 50 : 92, 132 és 294.

IV. *Kétévesek államdíja.* Díj 7000 korona. Távoltság 1000 méter. Első *Dreher Antal Retour*-ja (lov. Morgan). Második *Pompadour* (lov. Poole). Harmadik *Frangepán* (lov. Wilton). Futottak még: *Lepka*, *Bordereau*, *Gallait*, és *San Jago*. Bírói ítélet: Fejhosszal első, 2 hosszal harmadik. Tot.: 10 : 17. Helyre: 50 : 58, 68 és 66.

V. *Eladók handicapja.* Díj 2000 korona. Távoltság 1000 méter. Első *Dreher Antal Gezant*-ja (lov. Morgan). Második *Intruder* (lov. Southey). Harmadik *Algir* (lov. Adams). Futottak még: *Fragile*, *Remek*, *Tiamo*, *Györgytallér* és *Pythia*. Bírói ítélet: 1 és fél hosszal könnyen első, 3 hosszal harmadik. Tot.: 10 : 355. Helyre: 50 : 212, 104 és 132.

VI. *Kétévesek handicapja.* Díj 3000 korona. Távoltság 1000 méter. Első gr. *Károlyi M. Vieux Garçon*-ja (lov. Huxtable). Második *Igricz* (lov. Segrott). Harmadik *St.-Cleofás* (lov. Morgan). Futottak még: *Anita*, *Philosoph*, *Csalóka*, *Tokaj*, *Melitene*, *Biztos*, *Hastrmann* és *Jambó*. Bírói ítélet: 1 és fél hosszal első, 2 hosszal harmadik. Tot.: 10 : 75. Helyre: 50 : 132, 158 és 152.

V. nap.

(Vasárnap, szept. 30.)

Jelölteink:

- I. Állandó—Almaviva.
- II. Silver Box—Parapluie.
- III. Mordány—Diadal.
- IV. Takaros—Dréher ist.
- V. Mr. John—Székfü.
- VI. Sarkantyú—Berceuse.

∞ **Tiszti kerékpárosverseny.** A Magyar Atlétikai Klub október hó 14-iki nemzetközi őszi viadala alkalmából *tiszti kerékpárosversenyt* is vett fel és pedig 1500 m-re tételnyel. E versenyszám a cs. és kir. hadsereg, valamint a m. kir. és cs. kir. honvédség és csendőrség tényleges állományu tisztjeinek és hadapródoknak áll nyitva. A hadügyminiszter 5512. sz. leirátával megengedte a tiszteknek a részvételt.

∞ **Államdíj az atlétáknak.** Ma járt a Magyar Atlétikai Klub küldöttsége dr. *Gerenday György* helyettes elnök vezetése alatt *Wlassics Gyula* vallás- és közoktatásügyi miniszternél, hogy őt a jubilaris ünnepélyekre meghívja. A miniszter kilátásba helyezte megjelenését s megígérte, hogy a jubilaris versenyekre, melyek egyuttal a magyar atlétikai sport negyedszázados fennállása emlékünnepei, *állami díjat* alapít. Ujabb jele ez annak az élénk érdeklődésnek, melylyel *Wlassics* miniszter a testedző sportok ügye iránt viseltetik. A klubot tudvalevőleg még néhai *Trefort* miniszter felhatalmazta volt állami érmek kiadására, melyek a klubbajnokságokra tüzetnek ki.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ **Báróné és bankár.** A mikor br. *Splényi Árpádné*, szül. *Freystädler Flóra*, még godnokság alatt volt, mindig pillanatnyi pénzavarokkal küzdött. Szerencsére akadt rendszerint néhány jó barátja, a kik számára megnyitották a pénztárcájukat. Ezek

közé tartozott *Brandl Ignác* is, a ki — midőn a báróné teljesen letörve, Bécsbe érkezett — berendezte a lakását, jótállott a ruhakontóért, kiváltogatta a bárói holmikát a zálogházból, sőt készpénzkölcsönökben sem fukarkodott. Mikor aztán a bárónéról lehullott a gondnokság nyüge, természetesen *Brandl Ignác* is sietett követeléseit behajtani. A leszárolásnál aztán 431 frt differencia támadt köztük, a melyért be is pörölte a bárónét. Az elsőbírói ítélet megítélte *Brandl Ignác* követelését, de a báróné fellebbezett, azt adva elő, hogy ő egy 431 frtról szóló írást kényszer hatása alatt adott. A törvényszék fellebbezési tanácsában ma volt ez ügyben a tárgyalás, a melyre mindkét felet megidéztek. De csak *Brandl* jelent meg, a báróné tartózkodási helye ez időszereint nem volt kikutatható. Miután *Brandl* esküvel erősítette, hogy ő semmiféle kényszert nem alkalmazott, a fellebbezési bíróság helybenhagyta az első fórum ítéletét.

§ **Egy alispán lovagias ügye.**

Pogány József mosonmegyei alispán és *Rill József* tanfelügyelő egymással összeveszték, a miért *Pogány Rillt* provokálta, a ki azonban a fegyveres elégtételadást megtagadta. A törvényszék *Pogány* alispánt ennél fogva párvialdra való kihívás és becsületsértés vétsége miatt 2 heti államfogházra és 25 frt pénzbüntetésre ítélte, a mely ítéletet a két felsőbírói ítélet megerősítette.

§ **Relle—P. Lukács Juliska.** Megemlékeztünk arról a pörrel, a melyet *P. Lukács Juliska* asszony indított *Relle Iván* pozsonyi színigazgató ellen. *Relle* ugyanis hosszabb vendégszereplésre szerződtette a művésznőt, de időközben meggondolta a dolgot és azt megsemmisítette. *Lukács Juliska* erre a IV. kerületi járásbíróihoz fordult a szerződés kötelező erejének, illetve érvényesítésének kimondása céljából. Mára volt kitűzve a tárgyalás, a melyen *Porzsoltné* személyesen jelent meg, *Relle* pedig ügyvédjével képviseltette magát. A bíróság azonban elhalasztotta a tárgyalást és tanuképpen beidézi a művésznő férjét, *Porzsoltné Kálmánt*, a Népszínház igazgatóját, továbbá bekéri a szerződés másik meglevő példányát.

Nyilt-tér.

(E. rovatban közöltékert nem vállal felelősséget a szerkesztőség.)

A hűség jutalma.

Tekintetes Szerkesztőség!

A „Magyarország”-ban folyó évi szeptember hó 28-án megjelent *A hűség jutalma* című cikkre vonatkozólag kérem a következőket tudomásul venni és a lap legközelebbi számában közölni:

Mészáros Fülöp nem szolgálat közben sériült meg, hanem a munkaidőn kívül egy kazán tetejére mászott föl aludni és onnan leest és így saját vigyázatlansága folytán sériült meg, miért is a *Baleset Elleni Biztosító Társaság* a kártérítést megtagadta. Igaz ugyan, hogy *Mészáros* a gyárvezetőség részéről vele szemben tanusított humanus eljárást azzal hálálta meg, hogy pör útjára tért, ez a pör azonban még nincs befejezve, miért is tartózkodom annak részleteit elmondani. Minden egyéb dolgok semmi alappal sem bírnak egyáltalában szót sem érdemelnének, ha az én személyemet nem hurcolnák meg. Kijelentem, hogy én magyar hazafi vagyok, oláh származásról mit sem tudok, soha sehol és semmiféle magyarellenes megjegyzéseket nem tettem, egyszerűen hivatkozom a büntető törvényszék részéről tartott szigorú, hosszas vizsgálatra, mely engem nemcsak teljesen fölmentett, hanem ellenkezőleg fényesen rehabilitált.

Mindezek alapján az összes, az említett cikkben foglaltakat, mint a valósággal homlokegyenest ellenkező

hamis állításokat a magam részéről visszautasítom.

Teljes tisztelettel

*Both Károly,*az „Első Magyar Szeszifinomító Gyár”,
Linzer Károly és fia
főgépész.

NEMZETI

pénzváltó-részvénytársaság

Budapest, Gizella-tér (Haas-palota).

Az ország

legnagyobb osztálysorsjegy-

elárusítóhelye.)

Ajánl sorsjegyeket eredeti feltételek mellett.

Vérgyógyítás (Hemopatia).

Uj, kipróbált gyógymód. Kimaradhatatlan siker **asthma-, szív-, vese-, gyomor-, bél-, ideg-, vér- és borbajoknál.** Biztos védelem **szélhűdés,** korai vakság és **elmezavar** ellen. Évente száz meg száz teljes gyógyulás még a legsúlyosabb és legrégibb bajoknál is. E gyógymód feltalálója és egyedüli képviselője

Dr. Kovács J. egyet. orvostudor.

Rendel naponta intézetében **V. ker., Városliget 18. sz.** Házon kívül is kezel, megbírára vidékre is megy.

Szabadalmazott

Uj! **gázgyújtó** Uj!
gyufa és láng nélkül

10.000 lángmeggyújtására.

Darabja: rudal felszerelve 6 korona.

Magyarországi vezérkísérő:

RadóLajosBUDAPEST, VI.,
Izabella-u. 73.

Ismételadónak megfelelő engedmény.

Ügynökök ke-
restetnek.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonauzsora.

Sokat vitatott kérdés ez idő szerint, vajjon az elővételi kötések megerősítve váltóval és egyéb az eladó gazdára nézve terhes föltételekkel minősíthetők-e uzsorának vagy nem? Az első bírósági marasztaló ítéleteket rendszeren a királyi táblák fölmentő határozata, azt pedig a kuriának az első ítéletet megerősítő rendelkezése követi. Persze mindez csak arra vonatkozik, vajjon a mai törvények szerint a konkrét esetekben megvannak-e azok az alkotó elemek, a melyekhez a törvényhozás az uzsora fogalmát és büntethezőségét köti? De éppen nem érinti azt a fölfogást, hogy oly üzletek, a melyek nyomában a pusztulás és egész falvak tönkremenése sarjad, gazdaságilag károsak.

A mennyiben tehát nem lennének a mai törvények szerint büntethezők, gondoskodni kell arról, hogy a törvények ily irányban módosíttassanak. A merkantilista tábornak nagy érdeke, hogy legalább a status quo fentartassék és szerintük az agráriusoknak egyik főbűne, hogy ezt a kérdést napirendre hozták. Támadják is érte eleget.

Annál fölülőbb, hogy a *P. Lloyd*-ban nemrég, eléggé ellentétben ez ujság eedigi politikájával, körülbelül a következő kifakadásokat olvashattunk a gabonauzsora ellen; „a ga-

bonanzsorások a föld népének erőit megbénítják, a földmivészeket munkájuk gyümölcsétől megfosztják s a jólét helyett nyomorúságot teremtenek.

Kétségkívül, ezt mondjuk mi is. De nehogy olvasóink zavarban legyenek, ki kell jelentenünk, hogy a Lloyd ezt csak az Ázsiában és Törökországban garázdálkodó uzsorásokról állítja, a magyarországiakat ellenben körömszakadtig védi. Es mégis mennyien hajlanak meg a „P. L.” előtt!

— Kísérletek gépekkel. Darányi földmivélségi miniszter rendeletére — mint Magyar-Óvárról tudósítónk jelenti — az ottani gépkísérleti állomáson Mandel Ede eketalyigájával, Somorjai szántó, vető és boronálást végző, komplikált, elmés gépjével, Frennet-Wauthier répaszedőjével tettek kísérletet; ugyancsak Kayer centrifugális gabonaosztályozójával s maglóhere-gyűjtővel tettek kísérletet, melyekről az állomás jelentést tett; egyik-másika a gyakorlati élet minden igényét kielégíti. Darányi miniszter a kincstári uradalmakba a kipróbált gépek néhányát beszereztetni, ámbár ebben az a szempont dominál, hogy a mennyire csak lehet, a magyar mezőgazdasági gépipar támogatásával adjon e tárca a gyártás eme részének lendületet.

— A székelység érdekében. Hogy nekünk a székelység minden csöpp vére ma is „drágagyöngyöt ér”, arra mutatnak a pusztuló székelyföld megmentésére szolgáló, lépten-nyomon tapasztalható intézkedések. A magyar papír követelése aktuális levén, papírgyártást alapítanak a székelyek között. Arról értesítenek ugyanis, hogy Székely-Udvarhelyen az udvarhelymegyei iparfejlesztő-bizottság e napokban értekezletet tartott, a melyen Hollaky Arthur főispán nagyjelentőségű s a székelyföldi iparfejlesztésre messze kiható eszmét vetett föl. Arról volt szó, hogy a Székelyföld e vármegyéjében kormánytámogatással papírgyártást állítsanak föl. A Székelyföld fenyeveseinek értékesítése által hatalmas lendületet venne ez az új iparvállalat. Az elfogadott indítvány

már legközelebb a kereskedelmi minisztérium döntése alá kerül. A vármegyében erősen biznak abban, hogy a kormány sietni fog a papírgyártás fölállításával, mely a Székelyföld kivándorló munkásainak egy részét visszatarthatja attól, hogy idegen földön keressenek maguknak boldogulást.

— A viharágyuk s a jó bor. A III. kerületi (ó-budai) Föld- és Szőlőművesek Egyesülete, a nyár folyamán, az ó-budai kültereken, 38 darab viharágyut állított föl, az országos meteorológiai és földmágnességi-intézet vezetése mellett. Ezeket az egyesület a III. kerület talajviszonyainak megfelelően alkalmazott rajvonalakban állította föl. Most a meteorológiai hivatal azt kéri a székesfőváros hatóságától, hogy a mérnöki hivatal útján készíttesse el a viharágyuktól elfoglalt terület helyszínrajzát és keresztmetszelmét, hogy így a viharágyutelek elrendezését és működését tanulmány tárgyává tehesse. Ez a dolog — a meteorológiai és földmágnességi intézet vélekedése szerint — rendkívül érdekes és fontos tanulmányozásra ad alkalmat, a mennyiben a viharágyukkal való védekezéssel már az idén meglepő eredményeket értek el. Rózsavölgyi Gyula alpoigármester elrendelte, hogy a mérnöki hivatal tegyen eleget a meteorológiai intézet kívánságának.

— A dunamelléki rétek és a kiscgazdák. Pancsováról jelentik lapunknak: Pancsova vidékén nagy legelőterületek vannak, a Duna öblözetében. Ezer iratos rétje az oppavai és borcsai több ezer holdra menő terület messze híresek a délvidéken, az Otyes nevű részlet pedig egész éven át hajózható. Darányi földmivélségi miniszter elrendelte, hogy ezeket az öblözetű részeket egy-kétholdas parcellákban arra érdemes kiscgazdáknak a jelentkezés sorrendje szerint adják bérbe.

— Halászati társaságok. Az újabb megalakult társulatok száma negyvenen fölül van s mintegy 30.000 hold vízterületre terjed. A holdankint elért tiszta haszon a tavalyi őszi halászások adatai szerint 60—140 korona. Szeged, Komárom, Kecskemét

városok nagyobb tőgazdaságokat rendeznek be. Újabb tőgazdaságokkal ma már 30 rendszeres tőgazdaságunk van.

— Szüreti hír. Az egri hegyeken ismét vig az élet. Megkezdődött a szüret. A szüret a várakozáson felül sikerült úgy minőségre, mint mennyiségre. A must kitünő, cukortartalma igen nagy.

— Luxuslövésár. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület védnöksége alatt a budapesti Tattersall-társaság által rendezett őszi vásár e hónap 29-től október 3-ig tart. A vásárra eddigelő 112 tulajdonosnak 328 darab lova s ezenfölül az állami ménesintézeteknek 133 darab lova van bejelentve.

— A Budapesti Munkaközvetítő Intézetnél mai napon 5866 munkás várja elhelyezését, legnagyobb részt asztalosok, bádgosok, fém és vasöntők, gépkezelők, kovácsok és lakatosok, kőművesek, mázolók és szobafestők, napszámosok, szabók, szolgák és kereskedelmi alkalmazottak. Az intézet márczius 15-től 14.814 munkakeresőt helyezett el.

— Lókvitelünk Dél-Afrikába. Anglia folytatja lóbevásárlásait Magyarországon a dél-afrikai hadsereg részére. Októberben Fiuméből 1800 lovat fognak elszállítani két gőzhajón. E hajórakományok elszállítása jövő év ápriliséig fog tartani, úgy hogy még sok ezer lovat fognak Dél-Afrikába küldeni.

— A pozsonyi kiállítás. A Darányi Ignác földmivélségi miniszter védnöksége alatt rendezett gyümölcs-, szőlő- és konyhakertészeti kiállítást október 3-án délelőtt fél 12-kor nyitják meg a Bellevue-mulató összes helyiségeiben. A minisztert nemeskéri Kiss államtitkár képviseli. A kiállított tárgyak száma ezeken felül van. A kiállítók között vannak: József főherceg, Pálffy István, Eszterházy Mihály és Zichy József grófok. A földmivélségi kormány 3 arany- és 6 ezüstérmét küld díjazásra. A Pozsony megyei Gazdasági Egyesület diszokleveleket készítet. A polgárság körében gyűjtés folyik nagyobb számú pénzjutalmakra. Nagy az érdeklődés nemcsak a városban, de a megyében is. Budapestről és a vidékről sok vendéget várnak.

Időjárás.

Nálunk az idő száraz, derült és az évszakhoz képest szokatlanul meleg.

Jóstat. Egyelőre igen meleg és derült idő várható, később nyugatról zivataros esőkkel terjeszkedő borulás valószínű.

Hőmérséklet: Budapest 15-6, Ó-Gyalla 14-3, Zágráb 16-7, Szeged 14-9, Kolozsvár 11-3, Bécs 14-0, Róma 17-0, Berlin 13-2, Páris 6-2, Szent-Pétervár 6-0.

Budapesti gabonatözsde.

Csendes irányzat mellett 15.000 mm. buza kelt ma el változatlan áron. A legmagasabb ár 7.90 korona, a legalacsonyabb 7.10 korona volt.

Egyéb gabonaművek közül egy tétel árpa 5.90 koronán és 4 kocsi rozs 6.80—6.82 koronán került eladásra.

4 és fél órák a következők voltak a záróárfolyamok:

Buza 1900. okt.-re	7.49—7.50
Buza áprilisra	7.96—7.97
Rosz 1900. okt.-re	7.06—7.07
Rosz áprilisra	7.42—7.43
Tengeri máj.-ra	5.21—5.22
Zab 1900. okt.-re	5.54—5.55
» áprilisra	5.16—5.17

Budapesti értéktözsde.

A mai áresések a mindennapi lanyhaság határán tulmentek, a mennyiben a vezetőpapírok 5—8 és 10 koronát vesztettek árukból. Pedig az egész baissé csupán a jelentékeny eladásoknak és annak tulajdonitandó, hogy nem volt senki, a ki a kínált papirokat vásárolja. A helyi értékek piacán a hangulat szintén lanyha volt.

A 4 órai záratkor maradt:

Osztrák hitelrészvény	639.50
Magyar hitelrészvény	657.50
Leszámitoló	433.—
Rimamurányi vasműv.	525.50
Osztrák-magyar-államvasut	654.50
Közuti-vasut	596.—
Városi villamos vasut	285.—

Állatvásár.

Kőbányai sertéspiac. Szeptember 28-án. Fialat nehéz (páronként 120 kgron felüli súlyban) 97—98 fillér. Fialat közép (páronként 250—320 klg.) 97—98 fillér. Fialat könnyű (páronként 250 klg-ig terjedő súlyban) 98—99 fillér. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kgron felüli súlyban) 95—96 fillérig. Közép (páronként 240—260 kgr. súlyban) 94—95 fillérig. Könnyű (páronként 240 klg-ig terjedő súlyban) 93—95 fillérig. A sertésüzletirányzata: csendes.

REGÉNYCSARNOK.

A hőbortos hollandus.

— Elbeszélés. —

Írta: W. H. Riehl.

I.

A kora reggeli órákban három niedershauseni bányász készült leszállani az „Amália”-bányába.

Ezek egyike, Norz Justus János, kit gunyosan Jusztis Jancsinak neveztek, leszállás előtt nadrágzebeibe mélyesztette két kezét és így szólt:

— Ma utolszor megyek le a bányába. Igazán szegény és gyalázat, mily rosszul fizetnek bennünket! Ha holnap megint itt láttok, hát akkor — porczikánkint vigyen el az ördög!

Két társa föl kacagott, mert Jusztis Jancsi négy álló hét óta minden áldott nap ugyanezt az igét hangoztatta, ugyanezzel az átokkal pecsételte meg, ámde azért mindig pontosan megjelent. Paytásainak gunyos nevéte még jobban fölingerelte az elégedetlen munkást, a ki erre kétezeres igyekezettel

becsmérelte a silány bért és végezetül ismét így dörmögött:

— Igenis! Ha holnap megint itt láttok hát akkor vigyen el az ördög — porczikánkint!

— Már itt is van! — inté őt a mellette álló bányász és fölmutatott a magasba.

Jancsi föl pillantott: a felhők föl egy formátlan, óriási tömeg ereszkedett alá, mely mind lejjebb ért. Hangok is hallatszottak belőle, s a bányászok, mintha bomba csapott volna közéjük, széjjel ugrottak. Jancsi a tárna nyílásánál megragadta a sodronykötelet, mely az érczet szállítja föl a mélyből s azon villámgyorsan leereszkedett a föld gyomrába. A létrán ugyan sokkal könnyelműbben lejutathatott volna, de a nagy ijedségben nem is gondolt rá és így aztán fölhorzsoló kezekkel bukott a fenékre. Odalenn csakhamar felpattant a földről, meggyújtá lámpását és dühösen nekilátott a munkának. Tenyerét előtötte a vér és a fájdalom alig engedte csákányát kezében tartani, azonfölül bal lába oly érzékenyen fáj, hogy nem tudott rajta megállni; valószínűleg kifecszamította és közben. Mindezzel különben mit se törődött, most csak

arra volt gondja, hogy az ördögöt az erős munkával elűzze magától. Ugy érezte már is, mintha a háta mögött állna és nem volt bátorsága hátrapillantani.

Egy jó negyedóra telt el ilyenképpen; ereje már gyöngült. Ekkor kiáltás hangzott le felülről s ettől végképp inába szállt bátorsága. Tisztán megértette nevét. Az ördög szólt-e? . . . De most eszébe jutott, hogy az ördög tulajdonképpen alulról jön a földre, nem pedig felülről, a mennyekből, hát kissé magához tért és fülelt. Most már megismerte a hangokat: cimborái voltak.

— Jer föl, itt tenni kell valamit. Három angol pottyant közénk az égből.

Jancsi megint valami rossz szellemre gondolt. Az a tudat, hogy ő itt a föld alatt közelebb van az ördöghöz, megrémítette őt s óvatosan a létráig kúszva, rendkívüli vigyázattal haladt föl azon. A legfelső fokon állva, alig-alig dugta ki fejét a földszinre, hogy szükség esetén könnyen visszabujhasson.

És ime, idefönn egészen új és a mellett fölvidító látványosság tárult szeméi elé.

Valóban három angol érkezett meg az égből, névszerint Green Károly, Hollond Róbert és Monk-Mason Tamás. Tegnap délután két órák száltak föl Londonban a „Royal-Vauxhall” léghajón s az éjen át 170 órai utat tettek meg a levegőben; — a legnagyobb légi ut, mely eddig embernek sikerült. És mindez azért történt, hogy ma reggel Niedershausen mellett leszálljanak, majdnem a feje bubjára esvén szegény Norz Justus Jánosnak.

A ballon, ez az óriási szörny, immár oda volt erősítve a földhöz s a parasztok és bányamunkások minden oldalról előjöttek a csodára s egyuttal összeszedték az utasok szétszórt holmiját. A léghajó az erdő szélén estek ki a kosárból és kicsi hja, hogy fönn nem akadtak a tölgyeken. A leszállás pillanatában még a malom kéménye is veszedelemben forgott, a mennyiben a léghajó majdnem magával rántotta. Zászlók, ejtőernyők, fizikai szerek, eleség és homokzsák, mindez tarka összevisszaságban hevert a kosár mellett, a burgonyaföldeken.

(Folyt. köv.)

SZINHÁZAK.

(Vasárnap, szeptember 30-án.)

NEMZETI SZINHÁZ.

Az emberevő.

Vigjáték 1 felv. Irtá Gabányi Árpád.
Kezdeté fél 8 órakor.

MAGY. KIR. OPERAHÁZ.

Tanhäuser

és a wartburgi dalnokverseny.

Regényes opera 3 felv. Szövegét és zenéjét írta Wagner Richard. Fordította id. Ábrányi Kornél.

Kezdeté 7 órakor.

NÉPSZINHÁZ.

Délután fél 3 órakor.

Szép Helena.

Operett 3 felvonásban. Irták Meilhac és Halévy. Fordították Fái J. Béla és Makai Emil. Zenéjét szerzte Offenbach.

Este fél 8 órakor.

A mit az erdő mesél.

Népszínmű 2 felv. Irtá Géczy István. Zenéjét szerzte Mocsári Imre.

MAGYAR SZINHÁZ.

A koldus és királyfi.

Operett 3 felvonásban. Mark Twain elbeszélése nyomán szövegét írta és zenéjét szerzte Sziklai Kornél.

Kezdeté fél 8 órakor.

VIGSZINHÁZ.

A takácsok.

Színmű 5 felvonásban. Irtá Hauptmann Gerhardt. Fordította Komor Gyula.
Kezdeté fél 8 órakor.

FŐVÁROSI NYÁRI SZINHÁZ.

Délután 3 órakor.

Nebántsvirág.

Operett 4 felvonásban.

Este 7 órakor.

Lorenzó Magnificó.

VÁROSLIGETI SZINKÖR.

Délután 4 órakor.

Kinizsi Pál

a vázsonyi molnárlegény.

Este fél 8 órakor.

A kaméliás hölgy.

URÁNIA SZINHÁZ.

Délután 4 órakor.

KINA.

3 részben, 200 vetített képpel. Irtá Weiss Róbert.

Este fél 8 órakor.

Ugyanaz.

Kis Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban IV., Vármegye-utca 11-13.

Állást keresők

és munkaadók, vevők és eladók, bérlők

és bérbeadók és mindazok, akik a nagy közönség köréből keresik az érdekelt feleket,

hirdessenek

„MAGYARSÁG“

„Kis Hirdetések“ rovatában.

A kishirdetésekre a címlet és lakást is be lehet tenni minden külön díjazás nélkül.

!!! Minden szó egyszerű beiktatása 2 fillér, vastagabb betűvel 4 fillérbe kerül!!!

Családcsoport-fényképeket

3 darabot, legszebb kivitelben, maradó emlékek,

10 forintért

készít

WAITZNER fényképész

Budapest, Erzsébet-körút 20. szám alatt.

CZIMET ADOLF

órák és ékszerész Budapest, VIII., Üllői-ut 64. Felülmulhatatlan.

Minden órajavítás

80 kr.

Üllői-ut 64. szám alatt.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek

3 évi jótállás mellett.

Tisztelt reakció és Közvélemény!

Ez kell a magyarnak:

I. Bolond Istók.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„BOLOND ISTÓK“

humorisztikus képes hetilapra.

A „Bolond Istók“, a legnagyobb és legdiszesebb magyar élcslap, új évtől huszonharmadik évfolyamban jelenik meg.

Előfizetési feltételek:

október—december végéig 2 frt.

Előfizetések, legcélszerűbben posta-utalvánnyal, a kiadóhivatalnak küldendők: Budapest, Egyetem-utca 4.

Felkérjük mindazon t. előfizetőinket, kiknek előfizetésük lejárt, azt megújítani sziveskedjenek, hogy a szétküldésben akadály ne legyen.

A Bolond Istók kiadóhivatala.

Legszebb alkalmi ajándék!

Kedvezmény

Gyönyörű kivitel!

„MAGYARSÁG“ előfizetőinek.

A ki a „MAGYARSÁG“ kiadóhivatalába

egy fényképet küld

5 forintért kap egy életnagyságu

gyönyörű kivitelű **platin-arozképet** pompás kartonon, 50 cm. szélességben és 65 cm. magasságban.

Továbbá a következő gyönyörű kivitelű és élethű képeket:

Ő Feisége I. FERENCZ JÓZSEF király

a magyar honvédség parancsnokai élén.

Rézmetset 80/110 cm. nagyságban 3 frt 50 kr.

Ugyanaz 63/79 > > 1 > 50 >

Az 1848-iki és 1867-iki parlamentáris magyar kormányok arczképcsarnoka:

Batthyány-miniszterium 1 frt 50 kr.

Andrássy- > > 1 > 50 >

BLAHA LUJZA művésznő

élethű arczképe 50/66 cm. nagyságban 1 frt — kr.

Vidékre csomagolással és díjmentes szállítással 50 krajczárral több.

Megrendelésnél az összeg fele kiadóhivatalunkba előre beküldendő, a másik fele utánvétellel (Budapesten az átvételnél) lesz kiegyenlített.

Feltűnő olcsóság!

„Magyarság“

kiadóhivatala

Budapest, IV., Vármegye-utca 11-13.

Legalkalmasabb meglepetés!

Herczeg és Horvát

Budapest, Kerepesi-ut 52. szám. Adria-szállóval szemben.

A főváros és vidéki közönség egyaránt érzi a rossz pénzvizonyokat! Jelszó: Takarékoskodni kell!

Erre nálunk van alkalom, mert még eddig nem létezett árért adunk el

Szerpentinajt szövetből	3.50 frt	Szőrme gallér	10 frt és följebb	Angol ruhakelmék	65 kr.-tól 2.20 frt
Lüsterből	4.35 frt	Selyem utcai ruha	25 frt	Paplan, legjobb fajta	4 frt
Elegáns nőiruha	10-15 frt	Pongis selyemruha	15-20 frt	Selyempaplan minden színben	8.50 frt
Moir selyemajl	9-17 frt	Elegáns őszi kabátok	5-10 frt	Függönyök két ablakra	2.40 frt
Selyembluz minden színben	5 frt	Legelegánsabb gallérok	4-20 frt	Ágyterítő 3 darab	5 frt és följebb

Gyászruhák négy óra alatt elkészítetnek.

Kiadóhivatal:

IV., Vármegye-utca 11-13.

KIS HIRDETÉSEK

Kiadóhivatal:

IV., Vármegye-utca 11-13.

A kis hirdetések előre fizetendők. E rovatban minden szó egyszeri beiktatása 2 fill., vastagabb betűvel 4 fillérbe kerül. A kis hirdetésekbe a címet és lakást is bele lehet tenni minden külön díjazás nélkül. Felvilágosítást ad a kiadóhivatal. Levélbeli udakozásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges postabélyeg bekezdetik. Vidékről igen kényelmesen beküldhetők a kis hirdetések postautalvánnyal, mert a postautalvány szelvényére a kis hirdetés szövege is könnyen elfér. Az eljárás igen egyszerű, mert mindenki kiszámíthatja a kis hirdetés árát. Kis hirdetések főlétetnek a kiadóhivatalban, IV., Vármegye-utca 11-13.

Kereskedelmi

és
Iparkalauz.
Beszerzési források.

Czimbalmaim,

melyek az illetékes zene-kapacitások által minden tekintetben a legkitűnőbbeknek vannak elismerve és így a hazai és külföldi kiállításokon az első díjat nyerték, 75 frtól különböző árban kaphatók. Mint-hogy ez idő szerint a czimbalmának pedálján és belső szerkezetén utóérhetetlen találmányom van, így javításokat és átalakításokat is elfogadok, a hang javulásáért és tartóságáért kezességet vállalok.

Habits Antal

hangszerkészítő mester.
Budapest, VII. kerület,
Erzsébet-körút 42. sz.
és Vörösmarty-utca
16. szám.
Árjegyzéket bérmentve küld.

Zongorák!

A n. é. közönség becses tudomására adom, hogy a Váci- és Régi posta-utca sarkán volt zongora raktáromat 1900 augusztus hó 1-én Kigyó-utca 8. szám alá helyeztem át. Ajánlom dus raktáromat első rangú zongorákban, valamint saját gyártmányaimat is olcsó árakon. Kiváló tisztelttel!

Wurm József,
zongoragyáros.

Kész
konyha-berendezés
állandó raktára
BÖLEJÓZSEF
asztalos-mesternél,
Budapest,
VIII., Stáhlly-utca 1.
Kitűnő átjatszott

ZONGORA

igen jó karban, 150 frtért eladó. Bővebbet Hevesi Balázs utóda Harkai M. zongoragyárosné, állami iskolák szállítója. Budapest, Károly-körút 10. sz. 72

Hajfialító.

Biztos és kipróbált szer őszhaj, fejkorpa és hajhullás ellen. 1/4 literes üveg 1 frt 50 kr. Fülöp Gy. (ezelőtt Török K.) Budapest, Kálvin-tér 3. I. 7. sz. és Török József gyógy-szerésznél Király-utca 12. sz. 1036

Gyermekágy

vasból, teljesen jó karban, helyszüke miatt 5 frtért eladó. Népszínház-utca 18. I. em., 16 ajtó. 5301

Első magyar budapesti
cipő gyors javító-
intézet
Budapest,
V., Marokkói-utca 2. sz.
Mindennemű cipőjavítás
gyorsan, szolidan és leg-
jutányosabban.

Egyházi szerek,
lobogók, képek és könyvek
legolcsóbban kaphatók:
Szüts és társánál,
Budapest, IV., Ujvilág-
utca 2. sz.

**Első magyar betűnő-
tőde részvénytársaság**
Budapest, Dessewffy-utca
32. sz. Könyv- és cizimír-
sok. Rézlenia gyártás. Me-
chanikai műhely.

Kitűnő,
valódiszékelykonyha. Ebéd,
vacsora 20 forintért, a Fe-
hério szálloda éttermében.
Ürmösnél, Kerepesi-ut.
Legolcsóbb bevásárlási
forrás!

II. WEISZ LAJOS

BUDAPEST,
VII., Kerepesi-ut 22.
(Telefon Hirmondó épület).

**Saját gyártmányu
férfi- és nő-ruha nagy
raktára.**

Mérték szerinti megrende-
lések a legújabb divat szer-
int a legjobb minőségű
kül- és helyföldi gyapju-
szövetekből a legelegán-
sabban eszközöltetnek,
feltűnő olcsó árak
mellett.

10 forintért

tanítók hölgyeket rajzol-
ni, varrni, szabni ke-
zesség mellett.

Hoffmann Karola
műszabásati és varrótan-
intézete

BUDAPEST,
VII., Erzsébet-körút 23.
Vidékre irásbellel tanfo-
lyam.

Ugyanott elegáns ruhák ké-
szítése is elvállaltatik.

KULHAY KÁROLY

BUDAPEST,
VII., Károly-körút II.

ajánlja a legfinomabb ki-
tűnő Mignon és szárny
zongoráit és pianinóit
270 frtótól feljebb több
évi jótállás mellett. Hosszu
szárnyzongorák rövidre át-
alakíthatnak vagy kicserél-
tetnek.

**Hangolások és
mindenféle javítások
igen olcsón számíttat-
nak.**

Butor.

Saját készítményű kárpitós-
és asztalos-butorok legol-
csóbban kaphatók. VII.,
Garai-utca 44. a ké-
szítőnél.

Lószőrmatracs

3 részű 15 kg. súlyban
csinvatból 14 forintért
kapható, míg a készlet tart.
Budapest, IV. ker.
Teréz-körút 36. sz. a
kárpitosnál.

Butoriparosok,
Nemes és Lengyel Bu-
dapest, IV., Keoske-
méti-utca 6. sz. I. em.,
ajánlják dusan felszerelt
raktáraikat, sajátkészítmé-
nyű fa- és kárpitós mun-
káiban.

Képes

leve-

lező-

lapok.

Naponta ujdonságok.

Nagybani árak
viszonteladónak. Árjegy-
zék ingyen és bérmentve.

Leitner M. L. és fia
papirkereskedésében,
BUDAPEST,
V., Váci-körút 18. sz.

Tengerifü 3 részű csinvat-
matracz 3-50 kr. 2 sze-
mélyes atlasz cachemir-
paplan 3-50 kr (varrás
nélkül), négy gombhosszu
finom nyulékony bórke-
tyű 78 kr. Szövött tiszta
selyemkelme mint Taflet
és brocat átlag 88 kr.

Kapható, míg a készlet
tart. **Steiner Simon ver-
senyáruházában Ki-
rály-utca 34. sz. a**
Kérnem a címre ügyelni!

„Lucifer“

alágyujtó
**Maleczky szabadal-
ma.** Legjobb, legkényel-
mesebb és legolcsóbb.

Alágyujtóhoz fa tel-
jesen felesleges. Szá-
zankint 90, 160, illető-
leg 260 fillér. 2 koroná-
tól kezdve házhoz szállít-
tatik. Gyári főraktár: VII.,
Rottenbiller-utca 15. Vi-
szontelárusítónak árended-
mény.

**Budapesti
oltár-egyleti
szállító.**

Szent-képek, szobrok és
keretek, egy minden e
szakmába vágó cik-
kek nagy választékban.
Kivételes olcsó gyári
árak.

Géberth János
aranyozó és templor-
diszító Budapest, Váci-
utca 53. (Lipót-utca.)

Alapítottát 1871.

BLÁZEK ADOLF

Késműves és műköszörüs
BUDAPEST,
IV., Eskü-ut 5. szám.
Főherceg Klotild palota,
Kossuth Lajos-utca foly-
tatása.

VARGA PÁL

czimbalom-gyártónál meg-
jelent „Czimbalom-is-
kolá”-ból tanító segélye
nélkül megtanulhat bárki
czimbalmozni.

Képes nagy árjegyzék in-
gyen.
Budapest,
VIII. kerület, Rökk Szilárd
utca 3. sz.

**Magyarország
leghírnevesebb
ásvány-gyógyfor-
rásai a**

Bikszádi

gyógyit mint a

drága Selters. A

Sztojka

azonos a karls-
badival.
**Bérlők: Almer
Lajos és Károly,
Nagybánya.**

10 forint

remek szabású férfi-öltöny,
mérték után, valódi gyap-
ju-szövetekből

Grünfeld Ignác

férfi-szabó,
Budapest, Népszínház-ut-
ca 27. Vidékre minták
bérmentve. 7524

Pénzkölcsönt

kötelezvényre, több évi
lefizetésre, katonatisz-
teknek (házassági óva-
dékra és óvadék céljából
is), nyugdíjasoknak, hi-
vatalnokoknak, minden
hiteleképes egyéneknek előleg
nélkül kieszközöl a Pénz-
ügyi Merkur Budapest,
Király-utca 30. (Válasz-
bélyeg.)

Okmányszerző

vállalat,
„Esketési
Ügyvivő-
ség” min-
denféle okmányt meg-
szerez. Keresztül viszi és
elvállalja a házassági dis-
penzációkat, névma-
gyarositást, mindenfajta
tisztai és katonai ügye-
ket, utlevél és különböző
engedélyek megszerző-
sét jogtanácsosa segé-
lyével. Ezenkívül eljár mi-
ndenemű családi diszkrét
ügyekben, egy örökbefo-
gadási, állampolgársági
ügyekben. Amerikai és
egyéb külföldi megbiza-
sokat lebonyolít stb.

Ügyvivő:
Margitay Zoltán.

Hivatala:

Budapest, Erzsébet-kör-
út 9. sz., a New-York-pa-
lotában. Szegényeknek
ingyen áll rendelkezésére
a vállalat. Telefon.

**Gépműhely gáz- és benzin-
motorok és autómobilok
részére**

Wondry János
BUDAPEST,
Kazinczy-utca 5. sz.

Elvállal tranzmisszió-tele-
peket, szivattyuműveket,
petroleum- és gázmotorok
átalakítását benzinmoto-
rokra s minden más mo-
tor-javításokat a legol-
csóbb árakon és reális
garancia mellett.

Használt gáz- és benzin-
motorok raktáron vannak.

Okmányszerző Vállalat!

Menyasszonyok.
Völégények.

Az Orsz. Esketési Ügy-
vivőség Budapest, VII., Ke-
repesti-ut 14. sz., mindenféle
okmányt megszerz. Ke-
resztülviszi és elvállalja a
házassági dispenzációkat,
névmagyarositást, minden-
fajta tisztai és katonai ügye-
ket, utlevél, állampolgársá-
got, örökbebefogadási ügyeket
és különböző engedélyek
megszerzését jogtanácsosa
segélyével. — Beszerzi a
házasságkötéshez szüksé-
ges összes okmányokat, en-
gedélyeket, elvégzi a ki-
hirdetés körülüli utakat. Ame-
rikai s minden külföldi
megbízásokat lebonyolít.
Ügyvivő: Kisteleki J. Sze-
gényeknek ingyen áll ren-
delkezésére a vállalat

17 frtért

egy nagy fuvar, négy tel-
jes méter

kemény tűzifa,
száraz bükk- és gyertyán-
fa vegyeseu,

**4 méter puhafa
15 forint,**

felaprítva, szállítva és pin-
czbe hordva. Legjobb mi-
nőségű porosz kőszén zsá-
kokban és fuvarban.

Megrendelések

Freud Lajos

(ezelőtt Freud és Duma)
tűzifa-kereskedőhöz,

V. Felsőrakpart 7,
intézendők. Telefon 695

MAGYAR SZENTKÉP-IPARVÁLLALAT.

A magyar ipar ez ágának hazánkban vallásérkölosi és fontos
közgazdasági jelentősége van. Ha a külföldre szivárgó összeg a
hazai gyártmányért itt marad: vagyont mentünk meg az országnak;
idegen ajku hivaik pedig magyar tárgyú szentképek birtokába
jutnak.

Ez eszme által buzdítatva **Roskovics Ignác** festő-
művésznünknek a budai királyi palota Szent-István terme diszél
festett és több más eredetiei sokszorosítási jogát megszerztük s
a sorozat elseje gyanánt, nagy és kis formában

SZENT ERZSÉBET, SZENT MARGIT,
továbbá, **Zichy Mihály** egyik remekműve eredetije után,
SZÜZ MÁRIA és szülői

képeit adjuk, szines és fekete nyomásban.
Ezeket követi ugyancsak Roskovicsnak a Mária-radnai tem-
plom oltárképeül festett

„ANGYALI ÜDVÖZLET“ (Ave Mária),
továbbá ugyanannak

SZENT LÁSZLÓ és SZENT IMRE
képei és

SZENT ISTVÁN csoportképe.

A nagy képek 32 $\frac{1}{2}$ cm. széles és 50 cm. hosszúak és fiai
diszül szolgálhatnak, a különböző méretű kisebbek pedig imakönyvbe
valók.

Bővebb felvilágosítással és árjegyzékkel készséggel szolgál

A kiadó: **WERBÖCZY KÖNYVNYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG**
Budapest, IV., Vármegye-utca 11-13. (saját házában)